

SYSTÉMOVÁ PODPORA
INKLUZIVNÍHO
VZDĚLÁVÁNÍ V ČR

Analýza potřeb pedagogických pracovníků v oblasti inkluzivního vzdělávání

v projektu

Systémová podpora inkluzivního vzdělávání v ČR

Registrační číslo: CZ.1.07/1.2.00/43.0003

2014

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

ÚVOD	2
1 CÍL, ZAMĚŘENÍ A METODOLOGIE	3
1.1 CÍL ANALÝZY A JEJÍ ZAMĚŘENÍ	3
1.2 METODOLOGIE.....	3
1.2.1 Zkoumané oblasti.....	4
2 INTERPRETACE VÝSLEDKŮ ANALÝZY	6
2.1 CHARAKTERISTIKA RESPONDENTŮ	6
2.2 VÝSLEDKY ANALÝZY Z OBLASTI ŽÁKŮ ZE SOCIOKULTURNĚ ZNEVÝHODNĚNÉHO PROSTŘEDÍ.....	8
2.2.1 Zkušenosti pedagogických pracovníků s dětmi a žáky ze sociokulturně znevýhodněného prostředí.....	8
2.2.2 Potřeby pedagogických pracovníků při práci SE žáky ze sociokulturně znevýhodněného prostředí.....	11
2.2.2.1 Regionální zájem o nabízená témata z oblasti sociálního znevýhodnění.....	15
2.2.3 Připravenost pedagogických pracovníků pro práci s dětmi a žáky se sociálním znevýhodněním	22
2.2.3.1 Přehled proškolenosti respondentů – v oblasti inkluzivního vzdělávání se zaměřením na sociální znevýhodnění.....	22
2.3 VÝSLEDKY ANALÝZY Z OBLASTI ŽÁKŮ SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM A ZNEVÝHODNĚNÍM	28
2.3.1 Zkušenosti pedagogických pracovníků při práci se žáky se zdravotním postižením a znevýhodněním	28
2.3.2 Potřeby pedagogických pracovníků při práci se žáky se zdravotním postižením či znevýhodněním	29
2.3.2.1 Regionální zájem o nabízená témata z oblasti zdravotního postižení a znevýhodnění	35
2.3.3 Připravenost pedagogických pracovníků pro práci s dětmi a žáky se zdravotním postižením a znevýhodněním	41
2.3.3.1 Přehled proškolenosti respondentů – v oblasti inkluzivního vzdělávání se zaměřením na zdravotní postižení a znevýhodnění.....	43
ZÁVĚRY A DOPORUČENÍ.....	47
AUTORSKÝ TÝM	49
SEZNAM PŘÍLOH	50
PŘÍLOHA 1: SEZNAM AKREDITOVANÝCH PRACOVÍŠŤ POSKYTUJÍCÍCH KURZY K PROBLEMATICE INKLUZE	0
PŘÍLOHA 2: SEZNAM AKREDITOVANÝCH PRACOVÍŠŤ POSKYTUJÍCÍCH STUDIUM ASISTENT PEDAGOGA.....	2
PŘÍLOHA 3: DOTAZNÍK K ANALÝZE POTŘEB PEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍKŮ V OBLASTI INKLUZIVNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ	0

Předkládaná „Analýza potřeb pedagogických pracovníků v oblasti inkluzivního vzdělávání“¹ vznikla jako součást výstupů k projektu „Systémová podpora inkluzivního vzdělávání v ČR“. Jedním z hlavních cílů projektu je podpořit realizaci obecně inkluzivních opatření, které by umožnily **lepší začleňování dětí a žáků² se speciálními vzdělávacími potřebami do hlavního vzdělávacího proudu**. Mezi hlavní oblasti projektu patří *tvorba katalogu podpůrných a vyrovnávacích opatření pro žáky se sociálním a zdravotním znevýhodněním, vytvoření systému vzdělávání a standardů práce asistenta pedagoga a další vzdělávání pedagogických pracovníků* v oblasti inkluze či specifik práce se žáky se specifickými vzdělávacími potřebami, které představují hlavní nástroje, bez kterých je obtížné realizovat proinkluzivní změny v českém školství.

I když kurzy a programy v oblasti inkluze či práce se žáky se speciálními vzdělávacími potřebami poskytuje velké množství akreditovaných pracovišť³, největším nedostatkem je právě **neexistence logického a komplexního systému inkluzivního vzdělávání**. Jak je uvedeno i v Národním akčním plánu inkluzivního vzdělávání k problematice inkluze: „*O inkluzivitě českého školského systému jako celku i přístupnosti jednotlivých škol k žákům ze znevýhodněných skupin se doposud převážně jen hovořilo, ale realita zůstává v drtivé většině nezměněná... Stávající vzdělávací model, který jen pozvolna přijímá proinkluzivní opatření, však trpí závažnými organizačními, legislativními, personálními, ale i didakticko-metodickými nedostatky.*“⁴ V rámci **dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků** je snahou **nabídnout právě takové kurzy, které by reflektovaly vzdělávací potřeby pedagogických pracovníků**. Správná identifikace vzdělávacích potřeb má zásadní význam pro nastavení vhodné nabídky vzdělávacích kurzů, právě z toho důvodu byla v období od srpna do listopadu 2013 realizována *analýza*, do které se zapojilo téměř 600 respondentů ze všech krajů ČR.

---

¹ Dále jen analýza.

² Dále jen žáci.

³ Přehled pracovišť uvádíme v příloze 1 a 2.

⁴ Dostupné z: <http://dataplan.info/upload/7bdb1584e3b8a53d337518d988763f8d/napiv.pdf>

1 CÍL, ZAMĚŘENÍ A METODOLOGIE

1.1 CÍL ANALÝZY A JEJÍ ZAMĚŘENÍ

Cílem analýzy bylo zjistit, jaké zkušenosti a vzdělávací potřeby mají učitelé v regionálním školství při práci s cílovou skupinou. Souvisejícím cílem bylo zmapovat **zájem pedagogických pracovníků** na různých pracovních pozicích (učitel, třídní učitel, ředitel školy, zástupce ředitele, výchovný poradce, asistent pedagoga, speciální pedagog, psycholog, pedagog školní družiny a školního klubu aj.) **o jednotlivé typy vzdělávacích akcí** v DVPP⁵ projektu *Systémová podpora inkluzivního vzdělávání v ČR*. Při tvorbě nabídky kurzů účastníkům analýzy byly využity ty kurzy, které byly rámcově připraveny již v projektové žádosti.

Analýzou došlo k ověření, zda je o tyto konkrétní kurzy mezi pedagogy zájem, jak je zájem regionálně ovlivněn, popřípadě zda je potřeba nabídku kurzů v projektu ještě doplnit či upravit. Analýza vedla rovněž k úpravě obsahů a zaměření dílčích částí vzdělávacích kurzů stejně jako k aktualizacím jejich názvů.

Analýza byla zaměřena na *konkrétní zkušenosti respondentů* s prací s cílovými skupinami dětí a žáků. Snahou bylo ověřit, jakým vzděláváním v posledních dvou letech respondenti prošli, zda se cítí být na práci s výše zmíněnými skupinami dětí a žáků připraveni nebo zda by měli zájem o kurz, který by jejich připravenost zvýšil.

1.2 METODOLOGIE

K získání dat bylo použito **dotazníku** vlastní konstrukce o 27 položkách, šířeného prostřednictvím webu projektu a sociálních sítí. Takto šířený dotazník umožnil rychlé a ekonomické shromáždění dat od velkého počtu účastníků (N = 598). Současně byl dotazník elektronickou poštou zaslán téměř do všech základních a středních škol v ČR kromě hlavního města Prahy.

Kombinovaný způsob distribuce dotazníku neumožnil zjištění návratnosti dotazníků. Konstrukce dotazníku se v červenci – srpnu 2013 zúčastnilo 10 členů projektového týmu, kteří svými nezávislými připomínkami k designu dotazníku a k obsahu jeho položek přispěli k zajištění vnitřní validity nástroje. Samotný sběr dat proběhl v období od srpna do listopadu 2013.

---

⁵ Další vzdělávání pedagogických pracovníků

Položky dotazníku byly konstruovány převážně jako **polouzavřené**, převážně výčtové s polytomickou nabídkou odpovědí. Při řazení položek bylo upřednostněno hledisko logické před psychologickým, vzhledem k účelu nebyly zařazeny položky kontrolní ani funkcionálně psychologické.

Úvodních 6 položek dotazníku se soustředilo na zachycení demografických dat (věk respondenta, délka pedagogické praxe, dosažené vzdělání, pracovní pozice, kraj působení a typ školského pracoviště). Dotazník byl v dalších položkách zaměřen na mapování zkušeností a potřeb pedagogických pracovníků při práci s dětmi (žáky) ze sociokulturně znevýhodněného prostředí (položky 7 – 15) a v navazující části na jejich zkušenosti z práce s dětmi (žáky) se zdravotním postižením a zdravotním znevýhodněním a související potřeby (položky 16 – 25). Položky v závěrečné části dotazníku zjišťovaly preference forem DVPP, metodického vedení a dávaly respondentům možnost uvést vlastní komentáře k vlastní připravenosti s ohledem na již absolvované kurzy a školení. Dotazník v celém znění je součástí přílohy 3.

Data získaná dotazníkem byla statisticky zpracována v programu pro analýzu statistických dat SPSS a Excelu. Testy statistické významnosti se vzhledem k praktickému účelu šetření neprováděly.

1.2.1 ZKOUMANÉ OBLASTI

Použitý dotazník obsahoval následující baterii otázek zaměřených v souladu s výše uvedenými cíli šetření na dimenze *zkušeností, potřeb a připravenosti* pedagogických pracovníků:

V demografické části:

1. Váš věk (< 25 let, 26 – 35 let, 36 – 45 let, > 45 let),
2. Délka Vaší pedagogické praxe (< 5 let, 6 – 10 let, 11 – 15 let, 16 – 20 let, > 20 let),
3. Vaše nejvyšší dosažené vzdělání (základní, vyučen/a, středoškolské s maturitou, vyšší odborné, vysokoškolské Bc., vysokoškolské Mgr., Mg.A, Ing., vysokoškolské Ph.D., ostatní),
4. Pracujete na pozici (učitel, třídní učitel, ředitel školy, výchovný poradce, asistent pedagoga, speciální pedagog, psycholog, vychovatelka ŠD a ŠK, zástupce ředitele, ostatní),
5. Působíte v kraji (Jihočeský, Jihomoravský, Středočeský, Liberecký, Ústecký, Karlovarský, Plzeňský, Vysočina, Zlínský, Moravskoslezský, Pardubický, Královéhradecký, Praha),
6. Jste zaměstnání v (MŠ, ZŠ, SŠ, SPC, PPP, ŠPP, ostatní).

V části věnované problematice dětí ze sociokulturně znevýhodněného prostředí:

v dimenzi zkušeností:

9. Pracujete s dětmi / žáky ze sociokulturně znevýhodněného prostředí?
10. S jakými problémy se při práci s dětmi a žáky se sociokulturním znevýhodněním Vy osobně nejčastěji potýkáte?

v dimenzi potřeb:

11. Máte zájem o absolvování kurzů či metodickou podporu se zaměřením na práci s dětmi / žáky ze sociokulturně znevýhodněného prostředí?
12. Uvítali byste kromě kurzů dalšího vzdělávání nějakou z forem metodického vedení pro práci s dětmi / žáky ze sociokulturně znevýhodněného prostředí?
13. Vybrali byste si z uvedené nabídky kurzů pro práci s dětmi / žáky ze sociokulturně znevýhodněného prostředí?
14. Jakou z forem metodického vedení byste uvítali?
15. Jaké vzdělávací formy a metody vzhledem k uvedeným tématům preferujete?

v dimenzi připravenosti:

7. Absolvoval / a jste v uplynulých 2 – 3 letech školení zaměřené na práci s dětmi / žáky se sociokulturním znevýhodněním? (ano – ne)
8. O jaké šlo téma / ta?

V části věnované problematice dětí se zdravotním postižením a znevýhodněním:

v dimenzi zkušeností:

16. Pracoval / a jste během Vaší pedagogické praxe s dětmi s některým typem zdravotního postižení či znevýhodněním?
17. Pokud ano, o jaký typ zdravotního postižení či znevýhodnění se jednalo?

v dimenzi potřeb:

21. Vybrali byste si z níže uvedené nabídky kurzů pro práci s dětmi/žáky se zdravotním postižením či znevýhodněním?
22. Uvítali byste metodický materiál s teoretickými i praktickými informacemi pro práci s osobami se specifickými vzdělávacími potřebami?
23. Máte zájem o absolvování kurzů či metodickou podporu zaměřené na práci s dětmi / žáky se zdravotním postižením či znevýhodněním?
24. Uvítali byste kromě kurzů dalšího vzdělávání nějakou z forem metodického vedení pro práci s dětmi / žáky se zdravotním postižením či znevýhodněním?
25. Jakou z forem metodického vedení byste uvítali?

v dimenzi připravenosti:

18. Myslíte si, že jste dostatečně odborně připraveni pro práci s dětmi / žáky se zdravotním postižením či znevýhodněním?
19. Absolvoval / a jste v uplynulých 2-3 letech školení zaměřené na práci s dětmi / žáky zdravotním postižením či znevýhodněním?
20. O jaké šlo téma / ta?

2 INTERPRETACE VÝSLEDKŮ ANALÝZY

Analýza vycházela z konkrétních zkušeností a vzdělávacích potřeb pedagogických pracovníků při práci s cílovou skupinou. Jednu skupinu tvořili **žáci ze sociokulturně znevýhodněného prostředí** a druhou **žáci se zdravotním postižením či znevýhodněním**. Dělení skupin bylo zachováno i při interpretaci výsledků.

2.1 CHARAKTERISTIKA RESPONDENTŮ

V souboru respondentů převažovali učitelé, třídní učitelé a ředitelé škol ve věku nad 36 let s vysokoškolskou kvalifikací na úrovni magisterského studia s více než 10 lety pedagogické praxe. Nejvíce zastoupenými byli Moravskoslezský, Ústecký a Jihomoravský kraj. I když dotazník nebyl distribuovaný do kraje hl. města Prahy, 7 respondentů uvedlo, že působí v tomto kraji.

Demograficky se jednalo o soubor 598 respondentů s následným věkovým, pracovním a vzdělanostním rozložením z krajů ČR:

věk	absolutní četnost	relativní četnost (%)
< 25 let	10	1,7
26 – 35 let	93	15,6
36 – 45 let	191	31,9
> 45 let	304	50,8

Tab. 1: Věkové složení respondentů (N = 598)

délka pedagogické praxe	absolutní četnost	relativní četnost (%)
< 5 let	51	8,5
6 – 10 let	80	13,4
11 – 15 let	90	15,1
16 – 20 let	87	14,5
> 20 let	290	48,5

Tab. 2: Délka pedagogické praxe respondentů (N = 598)

dosažené vzdělání	absolutní četnost	relativní četnost (%)
základní	0	0
vyučen/a	1	0,2
SŠ s maturitou	34	5,7
vyšší odborné (Dis.)	2	0,3
VŠ 1. stupně (Bc.)	25	4,2
VŠ 2. stupně (Mgr., Mg.A., Ing.)	522	87,3
VŠ 3. stupně (Ph.D.)	12	2,0
ostatní	0	0

Tab. 3: Respondenti podle dosaženého vzdělání (N = 598)

<i>pracovní pozice</i>	<i>absolutní četnost</i>	<i>relativní četnost (%)</i>
učitel	231	39 %
třídní učitel	266	44 %
ředitel školy	137	23 %
výchovný poradce	62	10 %
asistent pedagoga	21	4 %
speciální pedagog	63	11 %
psycholog	7	1 %
vychovatel ŠD a ŠK	14	2 %
zástupce ředitele	52	9 %
ostatní	27	5 %

Tab. 4: Respondenti podle pracovní pozice (N = 598)

<i>kraj působení</i>	<i>absolutní četnost</i>	<i>relativní četnost (%)</i>
Jihočeský	26	4,35 %
Jihomoravský	70	11,70 %
Karlovarský	12	2,01 %
Královéhradecký	33	5,52 %
Liberecký	38	6,35 %
Moravskoslezský	99	16,56 %
Olomoucký	53	8,87 %
Pardubický	35	5,85 %
Plzeňský	19	3,18 %
Praha	7	1,17 %
Středočeský	53	8,86 %
Ústecký	79	13,21 %
Vysočina	18	3,01 %
Zlínský	56	9,36 %

Tab. 5: Respondenti podle kraje působení (N = 598)

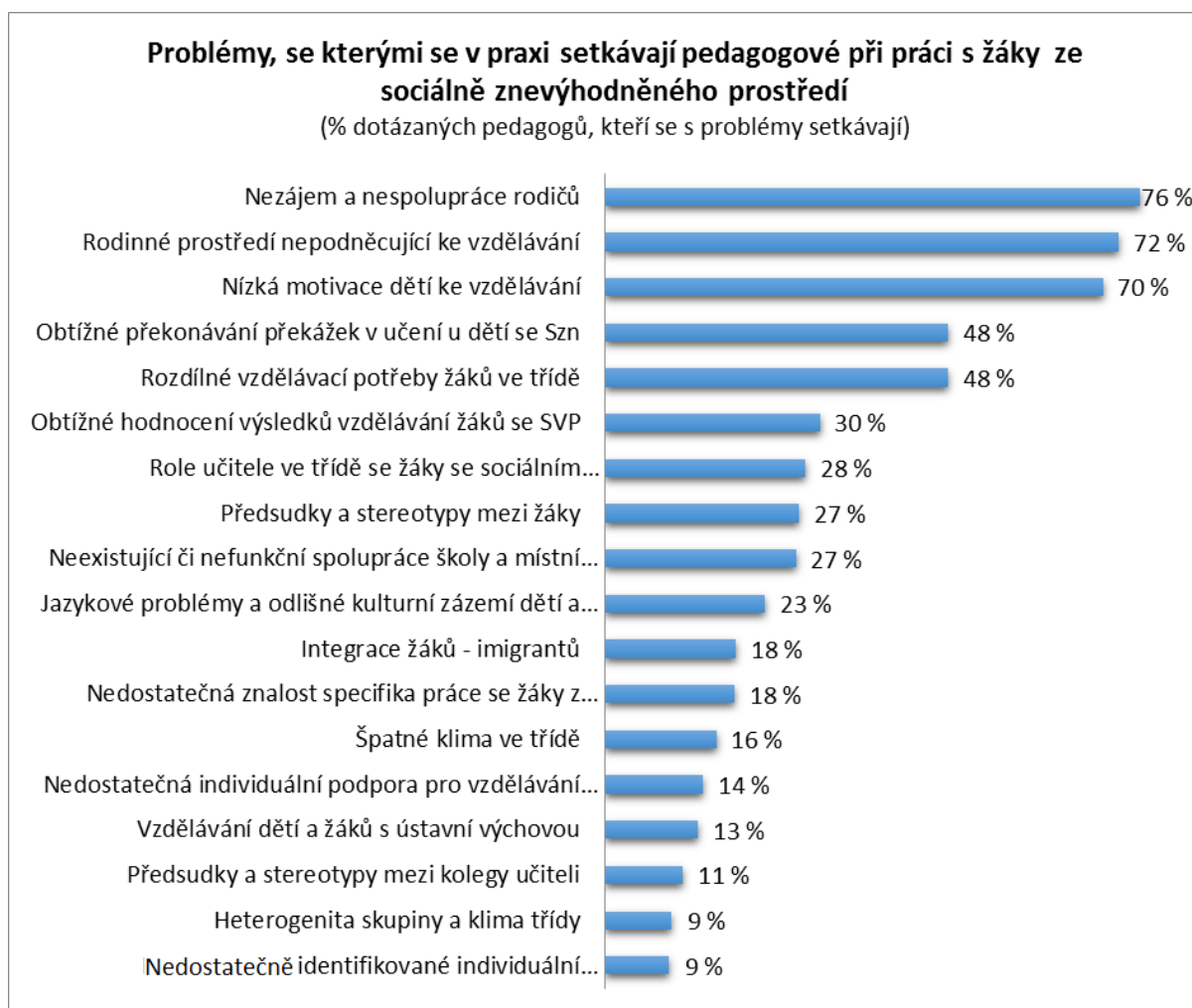

2.2 VÝSLEDKY ANALÝZY Z OBLASTI ŽÁKŮ ZE SOCIOKULTURNĚ ZNEVÝHODNĚNÉHO PROSTŘEDÍ

V souladu se stanovenými cíli analýzy byly výsledky zpracovány podle dimenze *zkušeností, potřeb a připravenosti* pedagogických pracovníků. V případě potřeb je součástí i regionální poptávka po kurzech dle tematického zaměření.

2.2.1 ZKUŠENOSTI PEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍKŮ S DĚTMI A ŽÁKY ZE SOCIOKULTURNĚ ZNEVÝHODNĚNÉHO PROSTŘEDÍ

Z celkového počtu má **70 % respondentů osobní zkušenost** z práce se žáky se sociokulturním znevýhodněním. Problémy, které v rámci naší nabídky pedagogové nejčastěji označovali za ty, s nimiž se v práci s těmito žáky setkávají, uvádíme v následujícím grafu:

Graf č. 1: Problémy pedagogů v práci s žáky ze sociokulturně znevýhodněného prostředí (relativní četnost)

Rozložení odpovědí v absolutních hodnotách uvádí následující tabulka:

P.č.	Problém, který pociťují pedagogové v praxi	počet odpovědí/ absolutní četnost
1	Nezájem a nespolupráce rodičů	316
2	Rodinné prostředí nepodněující vzdělávání	300
3	Nízká motivace dětí ke vzdělávání	294
4	Rozdílné vzdělávací potřeby žáků ve třídě	204
5	Obtížné překonávání překážek v učení u dětí se sociálním znevýhodněním	204
6	Obtížné hodnocení výsledků vzdělávání žáků se SVP	126
7	Role učitele ve třídě se žáky se sociálním znevýhodněním	119
8	Neexistující či nefunkční spolupráce školy a místní komunity	112
9	Předsudky a stereotypy mezi žáky	110
10	Jazykové problémy a odlišné kulturní zázemí dětí a žáků	97
11	Heterogenita skupiny a klima třídy	77
12	Nedostatečná znalost specifika práce se žáky z kulturně odlišného prostředí	75
13	Špatné klima ve třídě	66
14	Nedostatečná individuální podpora pro vzdělávání žáků se SVP	57
15	Integrace žáků - imigrantů	52
16	Vzdělávání dětí a žáků s ústavní výchovou	46
17	Předsudky a stereotypy mezi kolegy učiteli	44
18	Nedostatečně identifikované individuální vzdělávací potřeby žáků se SVP	39

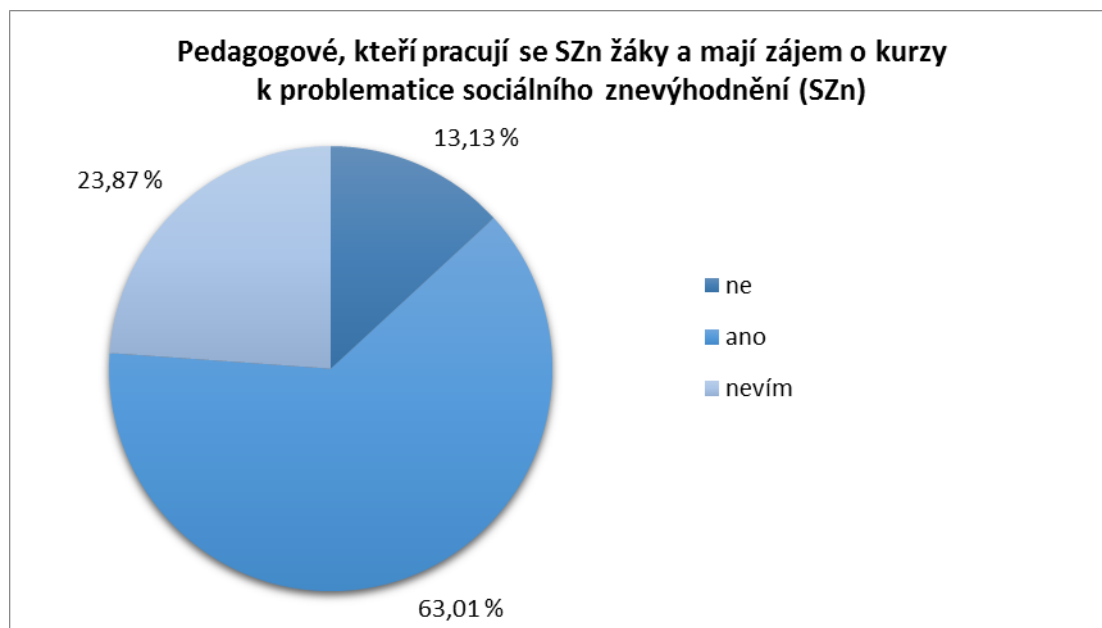
19	Nedostatečná podpora vedení školy v práci s dětmi se sociálním znevýhodněním	6
----	--	---

Tab. 6: Problémy pedagogů v práci se žáky ze sociokulturně znevýhodněného prostředí (absolutní četnost)

Rovněž v rámci *jednotlivých krajů* se pedagogové nejčastěji potýkají s **nezájmem a nedostatečnou spoluprací rodiny** sociálně znevýhodněných žáků. V Ústeckém, Karlovarském, Zlínském, Jihomoravském, Olomouckém, Libereckém, Plzeňském, Královéhradeckém, Pardubickém a v Moravskoslezském kraji je to z pohledu pedagogů nejčastější problém, v Jihočeském kraji 2. nejčastější problém (po nepodnětném domácím prostředí) a ve Středočeském kraji až 3. nejčastější problém (po nízké motivovanosti dětí ke vzdělání a nepodnětném domácím prostředí). Obtížné překonávání překážek v učení dětí/žáků ze sociokulturně znevýhodněného prostředí identifikují pedagogové ve všech krajích v rámci pětice nejčastěji udávaných problémů. Podobně často se pedagogové potýkají s rozdílnými vzdělávacími potřebami žáků ze sociokulturně znevýhodněného prostředí, v Plzeňském kraji pedagogové udávají tento problém jako 2. nejčastější.

2.2.2 POTŘEBY PEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍKŮ PŘI PRÁCI SE ŽÁKY ZE SOCIOKULTURNĚ ZNEVÝHODNĚNÉHO PROSTŘEDÍ

V **dimenzi potřeb** pedagogických pracovníků v regionech ČR v kontextu práce se žáky ze sociokulturně znevýhodněného prostředí bylo zjištěno (doloženo graficky):

Graf č. 2: Zájem pedagogů se zkušeností se SZN žáky o vzdělávací kurzy (relativní četnost)

Potvrdil se **vysoký zájem pedagogů** pracujících se žáky se sociálním znevýhodněním⁶ napříč regiony ČR o **vzdělávací kurzy DVPP** zaměřené na problematiku práce pedagogů se žáky ze sociálně znevýhodněného prostředí. V této souvislosti se předmětem analýzy stalo i tematické zaměření kurzů, o které by pedagogové měli největší zájem. Dotazník proto obsahoval konkrétní nabídku kurzů pro práci se žáky ze sociokulturně znevýhodněného prostředí.

Zájem o kurzy dle tematického zaměření napříč kategoriemi pracovníků:

P.č.	Druh kurzu	Absolutní četnost
1	Učitel ve třídě se žáky se sociálním znevýhodněním	242
2	Specifika práce se žákem z kulturně odlišného prostředí	219
3	Překážky v učení u dětí se sociálním znevýhodněním	205
4	Katalog podpůrných opatření pro žáky se SVP – přehled všech podpůrných opatření, která jsou nutná k tomu, aby žáci se SVP dostali plnohodnotné vzdělání.	172

⁶ Dále jen SZN.

5	Hodnocení výsledků vzdělávání dětí a žáků se SVP	160
6	Individuální vzdělávací plán jako základní podpora žáka se SVP	143
7	Práce s předsudky a stereotypy na českých školách	117
8	Identifikace individuálních vzdělávacích potřeb žáků se SVP	115
9	Heterogenita skupiny a klima třídy	98
10	Inkluzivní vzdělávání v ČR, aspekty, organizace, přístupy	88
11	„Index inkluze“ pro Českou republiku – představení komplexního materiálu, který pomůže hledat směr rozvoje organizace a jejího prostředí.	85
12	Spolupráce školy a místních komunit – komunitní vzdělávání	80
13	Integrace žáků – imigrantů	79
14	Jazykové kompetence a kulturní zázemí romských dětí a žáků	77
15	Dítě a žák s ústavní výchovou ve vzdělávání	55

Tab. č. 7: Zájem pedagogických pracovníků o kurzy dle tematického zaměření (absolutní četnost)

Zájem o konkrétní témata kurzů byl dále analyzován u jednotlivých kategorií respondentů – učitelů, speciálních pedagogů a asistentů pedagoga (viz grafy č. 5 – 7)

Graf č. 3: Preferovaná témata kurzů k SZn u učitelů (relativní četnost)

Učitelé představují kategorii pedagogických pracovníků, kteří každodenně řeší výchovně vzdělávací situace v bezprostředním styku se žáky se sociálním znevýhodněním v rámci heterogenních třídních kolektivů a žákovských skupin (ŠD a ŠK). Tito pedagogičtí pracovníci výrazně preferují témata kurzů, která se zaměřují na jejich **osobní a profesní roli ve vzdělávacím procesu** s přítomností SZn žáků, na **metodické postupy a návody**, na **identifikaci a překonávání překážek v procesu vzdělávání** žáků se SZn a na specifické postupy v tomto procesu s ohledem na speciální vzdělávací potřeby SZn žáků. Jejich zájem se orientuje také na problematiku **IVP⁷ u SZn žáků**, neboť jsou za jejich sestavení i plnění spoluzodpovědní. Procentuální rozložení zájmu pedagogů o nabízená témata je rovnoměrné, v nabídce nebylo téma, o které by učitelé neprojeвили žádný zájem.

Speciální pedagogové ve sledovaném souboru tvořili okruh respondentů, kteří pracují se žáky se SZn v rámci přímé práce na školách (školní speciální pedagogové) nebo jako poradenští pracovníci SPC a dalších poradenských pracovišť.

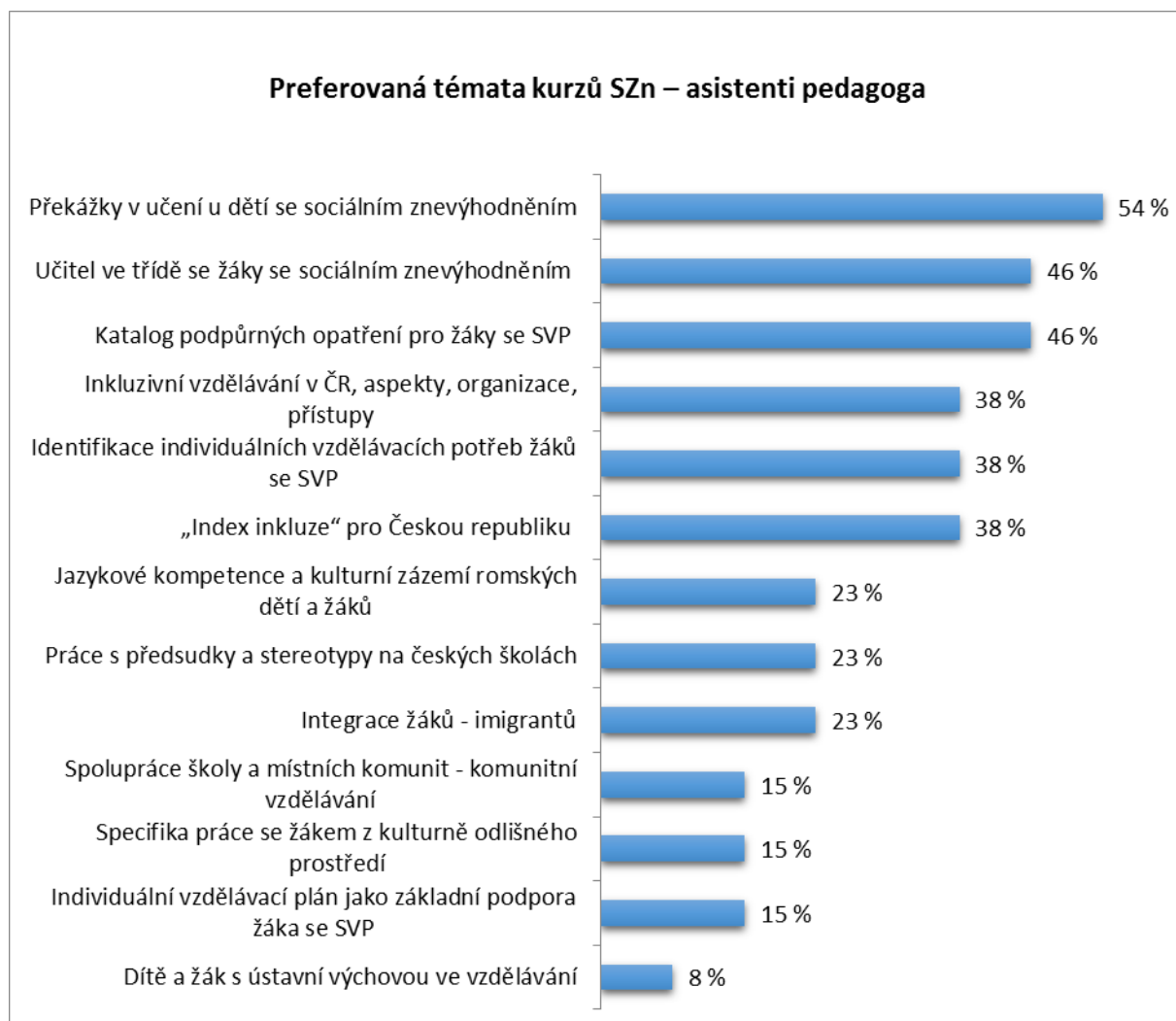

Graf č. 4: Preferovaná témata kurzů k SZn u speciálních pedagogů (relativní četnost)

⁷ Individuální vzdělávací program

Zájem speciálních pedagogů se v souladu s očekáváním orientoval na kurzy zaměřené na **identifikaci a klasifikaci podpůrných opatření, identifikaci individuálních vzdělávacích potřeb SZn žáků, rozpoznání překážek v učení těchto žáků**. Výrazně vyšší zájem ve srovnání s učiteli projevili speciální pedagogové také o **nástroj měření inkluzivní praxe školy** (tzv. Index inkluze) nebo o **katalog podpůrných opatření pro SZn žáky**.

Kategorie *asistentů pedagogů* představuje pedagogické pracovníky, kteří dle novely zákona č. 198/2012 Sb. o pedagogických pracovnících mají v obecné rovině legislativně vymezenou základní náplň práce jako pomoc pedagogům při výchovné a vzdělávací činnosti, pomoc při komunikaci se žáky a zákonnými zástupci žáků, podpora žáků při přizpůsobení se školnímu prostředí a při přípravě na výuku, u žáků se zdravotním postižením pak i pomoc při sebeobsluze a doprovod po škole. Skupina asistentů pedagoga je z hlediska vzdělávacích potřeb sledována v rámci samostatného kvalitativního a kvantitativního šetření a její výsledky budou představeny v rámci připravovaného materiálu *Systém vzdělávání AP – analýza*.

Graf č. 5: Preferovaná témata kurzů ke SZn u asistentů pedagogů (relativní četnost)

Zájem těchto pedagogických pracovníků se dle očekávání zaměřil na **identifikaci překonávání překážek v učení SZn žáků, na roli učitele v práci s nimi, na katalog podpůrných opatření pro SZn**, na organizační aspekty inkluzivního vzdělávání, na identifikaci individuálních vzdělávacích potřeb a další témata.

2.2.2.1 REGIONÁLNÍ ZÁJEM O NABÍZENÁ TÉMATA Z OBLASTI SOCIÁLNÍHO ZNEVÝHODNĚNÍ

Regionální poptávku po kurzech dle tematického zaměření představujeme podle jednotlivých krajů:

P.č.	Moravskoslezský kraj	Počet
1	Učitel ve třídě se žáky se sociálním znevýhodněním	40
2	Specifika práce se žákem z kulturně odlišného prostředí	38
3	Překážky v učení u dětí se sociálním znevýhodněním	38
4	Katalog podpůrných opatření pro žáky se SVP – přehled všech podpůrných opatření, která jsou nutná k tomu, aby žáci se SVP dostali plnohodnotné vzdělání.	21
5	Heterogenita skupiny a klima třídy	17
6	Práce s předsudky a stereotypy na českých školách	16
7	Hodnocení výsledků vzdělávání dětí a žáků se SVP	15
8	Identifikace individuálních vzdělávacích potřeb žáků se SVP	15
9	Individuální vzdělávací plán jako základní podpora žáka se SVP	14
10	Jazykové kompetence a kulturní zázemí romských dětí a žáků	14
11	„Index inkluze“ pro Českou republiku – představení konceptu, jehož cílem je podpora inkluzivního rozvoje škol. Jde o komplexní materiál, který pomůže hledat směr rozvoje organizace a jejího prostředí.	11
12	Spolupráce školy a místních komunit – komunitní vzdělávání	11
13	Integrace žáků – imigrantů	9
14	Dítě a žák s ústavní výchovou ve vzdělávání	7
15	Inkluzivní vzdělávání v ČR, aspekty, organizace, přístupy	7

Tab. 8: Poptávka po kurzech v Moravskoslezském kraji

P.č.	Ústecký kraj	Počet
1	Učitel ve třídě se žáky se sociálním znevýhodněním	39
2	Překážky v učení u dětí se sociálním znevýhodněním	32
3	Specifika práce se žákem z kulturně odlišného prostředí	25
4	Katalog podpůrných opatření pro žáky se SVP – přehled všech podpůrných opatření, která jsou nutná k tomu, aby žáci se SVP dostali plnohodnotné vzdělání.	24
5	Hodnocení výsledků vzdělávání dětí a žáků se SVP	20
6	Individuální vzdělávací plán jako základní podpora žáka se SVP	18
7	Dítě a žák s ústavní výchovou ve vzdělávání	14
8	Spolupráce školy a místních komunit – komunitní vzdělávání	14
9	Práce s předsudky a stereotypy na českých školách	13

10	Heterogenita skupiny a klima třídy	13
11	Inkluzivní vzdělávání v ČR, aspekty, organizace, přístupy	12
12	Identifikace individuálních vzdělávacích potřeb žáků se SVP	10
13	Jazykové kompetence a kulturní zázemí romských dětí a žáků	10
14	„Index inkluze“ pro Českou republiku – představení konceptu, jehož cílem je podpora inkluzivního rozvoje škol. Jde o komplexní materiál, který pomůže hledat směr rozvoje organizace a jejího prostředí.	10
15	Integrace žáků – imigrantů	4

Tab. 9: Poptávka po kurzech v Ústeckém kraji

P.č.	Jihomoravský kraj	Počet
1	Učitel ve třídě se žáky se sociálním znevýhodněním	28
2	Specifika práce se žákem z kulturně odlišného prostředí	26
3	Katalog podpůrných opatření pro žáky se SVP – přehled všech podpůrných opatření, která jsou nutná k tomu, aby žáci se SVP dostali plnohodnotné vzdělání.	24
4	Hodnocení výsledků vzdělávání dětí a žáků se SVP	24
5	Překážky v učení u dětí se sociálním znevýhodněním	19
6	Individuální vzdělávací plán jako základní podpora žáka se SVP	18
7	Identifikace individuálních vzdělávacích potřeb žáků se SVP	16
8	Práce s předsudky a stereotypy na českých školách	15
9	Heterogenita skupiny a klima třídy	13
10	Integrace žáků – imigrantů	11
11	Dítě a žák s ústavní výchovou ve vzdělávání	9
12	Inkluzivní vzdělávání v ČR, aspekty, organizace, přístupy	7
13	Spolupráce školy a místních komunit – komunitní vzdělávání	7
14	„Index inkluze“ pro Českou republiku – představení konceptu, jehož cílem je podpora inkluzivního rozvoje škol. Jde o komplexní materiál, který pomůže hledat směr rozvoje organizace a jejího prostředí.	6
15	Jazykové kompetence a kulturní zázemí romských dětí a žáků	5

Tab. 10: Poptávka po kurzech v Jihomoravském kraji

P.č.	Středočeský kraj	Počet
1	Specifika práce se žákem z kulturně odlišného prostředí	23
2	Překážky v učení u dětí se sociálním znevýhodněním	19
3	Individuální vzdělávací plán jako základní podpora žáka se SVP	18
4	Hodnocení výsledků vzdělávání dětí a žáků se SVP	16
5	Inkluzivní vzdělávání v ČR, aspekty, organizace, přístupy	16
6	Katalog podpůrných opatření pro žáky se SVP – přehled všech podpůrných opatření, která jsou nutná k tomu, aby žáci se SVP dostali plnohodnotné vzdělání.	16
7	Učitel ve třídě se žáky se sociálním znevýhodněním	15
8	Heterogenita skupiny a klima třídy	12
9	Identifikace individuálních vzdělávacích potřeb žáků se SVP	11
10	Práce s předsudky a stereotypy na českých školách	11

11	„Index inkluze“ pro Českou republiku – představení konceptu, jehož cílem je podpora inkluzivního rozvoje škol. Jde o komplexní materiál, který pomůže hledat směr rozvoje organizace a jejího prostředí.	11
12	Integrace žáků - imigrantů	9
13	Spolupráce školy a místních komunit – komunitní vzdělávání	8
14	Jazykové kompetence a kulturní zázemí romských dětí a žáků	6
15	Dítě a žák s ústavní výchovou ve vzdělávání	5

Tab. 11: Poptávka po kurzech ve Středočeském kraji

P.č.	Olomoucký kraj	Počet
1	Specifika práce se žákem z kulturně odlišného prostředí	23
2	Učitel ve třídě se žáky se sociálním znevýhodněním	23
3	Překážky v učení u dětí se sociálním znevýhodněním	20
4	Hodnocení výsledků vzdělávání dětí a žáků se SVP	16
5	Katalog podpůrných opatření pro žáky se SVP – přehled všech podpůrných opatření, která jsou nutná k tomu, aby žáci se SVP dostali plnohodnotné vzdělání.	15
6	Individuální vzdělávací plán jako základní podpora žáka se SVP	12
7	Identifikace individuálních vzdělávacích potřeb žáků se SVP	11
8	Integrace žáků – imigrantů	10
9	Práce s předsudky a stereotypy na českých školách	10
10	Jazykové kompetence a kulturní zázemí romských dětí a žáků	10
11	Heterogenita skupiny a klima třídy	10
12	Inkluzivní vzdělávání v ČR, aspekty, organizace, přístupy	8
13	Spolupráce školy a místních komunit – komunitní vzdělávání	8
14	„Index inkluze“ pro Českou republiku – představení konceptu, jehož cílem je podpora inkluzivního rozvoje škol. Jde o komplexní materiál, který pomůže hledat směr rozvoje organizace a jejího prostředí.	7
15	Dítě a žák s ústavní výchovou ve vzdělávání	5

Tab. 12: Poptávka po kurzech v Olomouckém kraji

P.č.	Zlínský kraj	Počet
1	Učitel ve třídě se žáky se sociálním znevýhodněním	24
2	Specifika práce se žákem z kulturně odlišného prostředí	22
3	Katalog podpůrných opatření pro žáky se SVP – přehled všech podpůrných opatření, která jsou nutná k tomu, aby žáci se SVP dostali plnohodnotné vzdělání.	19
4	Překážky v učení u dětí se sociálním znevýhodněním	17
5	Hodnocení výsledků vzdělávání dětí a žáků se SVP	14
6	Identifikace individuálních vzdělávacích potřeb žáků se SVP	11
7	Heterogenita skupiny a klima třídy	10
8	Individuální vzdělávací plán jako základní podpora žáka se SVP	9
9	Práce s předsudky a stereotypy na českých školách	9
10	Integrace žáků - imigrantů	8
11	Jazykové kompetence a kulturní zázemí romských dětí a žáků	8

12	„Index inkluze“ pro Českou republiku – představení konceptu, jehož cílem je podpora inkluzivního rozvoje škol. Jde o komplexní materiál, který pomůže hledat směr rozvoje organizace a jejího prostředí.	7
13	Dítě a žák s ústavní výchovou ve vzdělávání	6
14	Inkluzivní vzdělávání v ČR, aspekty, organizace, přístupy	4
15	Spolupráce školy a místních komunit – komunitní vzdělávání	2

Tab. 13: Poptávka po kurzech ve Zlínském kraji

P.č.	Liberecký kraj	Počet
1	Specifika práce se žákem z kulturně odlišného prostředí	17
2	Katalog podpůrných opatření pro žáky se SVP – přehled všech podpůrných opatření, která jsou nutná k tomu, aby žáci se SVP dostali plnohodnotné vzdělání.	15
3	Individuální vzdělávací plán jako základní podpora žáka se SVP	12
4	Identifikace individuálních vzdělávacích potřeb žáků se SVP	12
5	Překážky v učení u dětí se sociálním znevýhodněním	12
6	Učitel ve třídě se žáky se sociálním znevýhodněním	12
7	Hodnocení výsledků vzdělávání dětí a žáků se SVP	11
8	Spolupráce školy a místních komunit – komunitní vzdělávání	11
9	Práce s předsudky a stereotypy na českých školách	9
10	„Index inkluze“ pro Českou republiku – představení konceptu, jehož cílem je podpora inkluzivního rozvoje škol. Jde o komplexní materiál, který pomůže hledat směr rozvoje organizace a jejího prostředí.	9
11	Inkluzivní vzdělávání v ČR, aspekty, organizace, přístupy	8
12	Jazykové kompetence a kulturní zázemí romských dětí a žáků	7
13	Dítě a žák s ústavní výchovou ve vzdělávání	4
14	Integrace žáků – imigrantů	4
15	Heterogenita skupiny a klima třídy	3

Tab. 14: Poptávka po kurzech v Libereckém kraji

P.č.	Královéhradecký	Počet
1	Učitel ve třídě se žáky se sociálním znevýhodněním	15
2	Překážky v učení u dětí se sociálním znevýhodněním	13
3	Individuální vzdělávací plán jako základní podpora žáka se SVP	11
4	Katalog podpůrných opatření pro žáky se SVP – přehled všech podpůrných opatření, která jsou nutná k tomu, aby žáci se SVP dostali plnohodnotné vzdělání.	11
5	Hodnocení výsledků vzdělávání dětí a žáků se SVP	10
6	Specifika práce se žákem z kulturně odlišného prostředí	9
7	Práce s předsudky a stereotypy na českých školách	7
8	Identifikace individuálních vzdělávacích potřeb žáků se SVP	6
9	Inkluzivní vzdělávání v ČR, aspekty, organizace, přístupy	6
10	„Index inkluze“ pro Českou republiku - představení konceptu, jehož cílem je podpora inkluzivního rozvoje škol. Jde o komplexní materiál, který pomůže hledat směr rozvoje organizace a jejího prostředí.	6

11	Heterogenita skupiny a klima třídy	5
12	Jazykové kompetence a kulturní zázemí romských dětí a žáků	4
13	Integrace žáků – imigrantů	4
14	Spolupráce školy a místních komunit – komunitní vzdělávání	3
15	Dítě a žák s ústavní výchovou ve vzdělávání	1

Tab. 15: Poptávka po kurzech v Královéhradeckém kraji

P.č.	Pardubický kraj	Počet
1	Učitel ve třídě se žáky se sociálním znevýhodněním	15
2	Překážky v učení u dětí se sociálním znevýhodněním	11
3	Hodnocení výsledků vzdělávání dětí a žáků se SVP	9
4	Specifika práce se žákem z kulturně odlišného prostředí	8
5	Individuální vzdělávací plán jako základní podpora žáka se SVP	8
6	Katalog podpůrných opatření pro žáky se SVP – přehled všech podpůrných opatření, která jsou nutná k tomu, aby žáci se SVP dostali plnohodnotné vzdělání.	8
7	Identifikace individuálních vzdělávacích potřeb žáků se SVP	7
8	Práce s předsudky a stereotypy na českých školách	6
9	Heterogenita skupiny a klima třídy	6
10	Integrace žáků – imigrantů	5
11	Inkluzivní vzdělávání v ČR, aspekty, organizace, přístupy	4
12	„Index inkluze“ pro Českou republiku – představení konceptu, jehož cílem je podpora inkluzivního rozvoje škol. Jde o komplexní materiál, který pomůže hledat směr rozvoje organizace a jejího prostředí.	4
13	Jazykové kompetence a kulturní zázemí romských dětí a žáků	3
14	Spolupráce školy a místních komunit – komunitní vzdělávání	2
15	Dítě a žák s ústavní výchovou ve vzdělávání	1

Tab. 16: Poptávka po kurzech v Pardubickém kraji

P.č.	Jihočeský kraj	Počet
1	Individuální vzdělávací plán jako základní podpora žáka se SVP	11
2	Specifika práce se žákem z kulturně odlišného prostředí	11
3	Učitel ve třídě se žáky se sociálním znevýhodněním	10
4	Hodnocení výsledků vzdělávání dětí a žáků se SVP	9
5	Překážky v učení u dětí se sociálním znevýhodněním	7
6	Identifikace individuálních vzdělávacích potřeb žáků se SVP	7
7	Katalog podpůrných opatření pro žáky se SVP – přehled všech podpůrných opatření, která jsou nutná k tomu, aby žáci se SVP dostali plnohodnotné vzdělání.	6
8	„Index inkluze“ pro Českou republiku – představení konceptu, jehož cílem je podpora inkluzivního rozvoje škol. Jde o komplexní materiál, který pomůže hledat směr rozvoje organizace a jejího prostředí.	6
9	Inkluzivní vzdělávání v ČR, aspekty, organizace, přístupy	5
10	Integrace žáků – imigrantů	4
11	Spolupráce školy a místních komunit – komunitní vzdělávání	4

12	Práce s předsudky a stereotypy na českých školách	3
13	Jazykové kompetence a kulturní zázemí romských dětí a žáků	2
14	Heterogenita skupiny a klima třídy	2
15	Dítě a žák s ústavní výchovou ve vzdělávání	1

Tab. 17: Poptávka po kurzech v Jihočeském kraji

P.č.	Vysočina	Počet
1	Hodnocení výsledků vzdělávání dětí a žáků se SVP	8
2	Práce s předsudky a stereotypy na českých školách	8
3	Učitel ve třídě se žáky se sociálním znevýhodněním	6
4	Individuální vzdělávací plán jako základní podpora žáka se SVP	6
5	Inkluzivní vzdělávání v ČR, aspekty, organizace, přístupy	6
6	Překážky v učení u dětí se sociálním znevýhodněním	5
7	Heterogenita skupiny a klima třídy	4
8	Specifika práce se žákem z kulturně odlišného prostředí	4
9	Integrace žáků – imigrantů	3
10	Katalog podpůrných opatření pro žáky se SVP – přehled všech podpůrných opatření, která jsou nutná k tomu, aby žáci se SVP dostali plnohodnotné vzdělání.	3
11	Jazykové kompetence a kulturní zázemí romských dětí a žáků	2
12	Identifikace individuálních vzdělávacích potřeb žáků se SVP	2
13	Dítě a žák s ústavní výchovou ve vzdělávání	2
14	„Index inkluze“ pro Českou republiku – představení konceptu, jehož cílem je podpora inkluzivního rozvoje škol. Jde o komplexní materiál, který pomůže hledat směr rozvoje organizace a jejího prostředí.	1
15	Spolupráce školy a místních komunit – komunitní vzdělávání	1

Tab. 18: Poptávka po kurzech v kraji Vysočina

P.č.	Plzeňský kraj	Počet
1	Učitel ve třídě se žáky se sociálním znevýhodněním	7
2	Specifika práce se žákem z kulturně odlišného prostředí	5
3	Překážky v učení u dětí se sociálním znevýhodněním	5
4	Hodnocení výsledků vzdělávání dětí a žáků se SVP	4
5	Práce s předsudky a stereotypy na českých školách	4
6	Integrace žáků – imigrantů	4
7	Katalog podpůrných opatření pro žáky se SVP - přehled všech podpůrných opatření, která jsou nutná k tomu, aby žáci se SVP dostali plnohodnotné vzdělání.	4
8	Individuální vzdělávací plán jako základní podpora žáka se SVP	3
9	Identifikace individuálních vzdělávacích potřeb žáků se SVP	3
10	Spolupráce školy a místních komunit – komunitní vzdělávání	3
11	„Index inkluze“ pro Českou republiku – představení konceptu, jehož cílem je podpora inkluzivního rozvoje škol. Jde o komplexní materiál, který pomůže hledat směr rozvoje organizace a jejího prostředí.	2
12	Jazykové kompetence a kulturní zázemí romských dětí a žáků	2
13	Inkluzivní vzdělávání v ČR, aspekty, organizace, přístupy	2

14	Dítě a žák s ústavní výchovou ve vzdělávání	0
15	Heterogenita skupiny a klima třídy	0

Tab. 19: Poptávka po kurzech v Plzeňském kraji

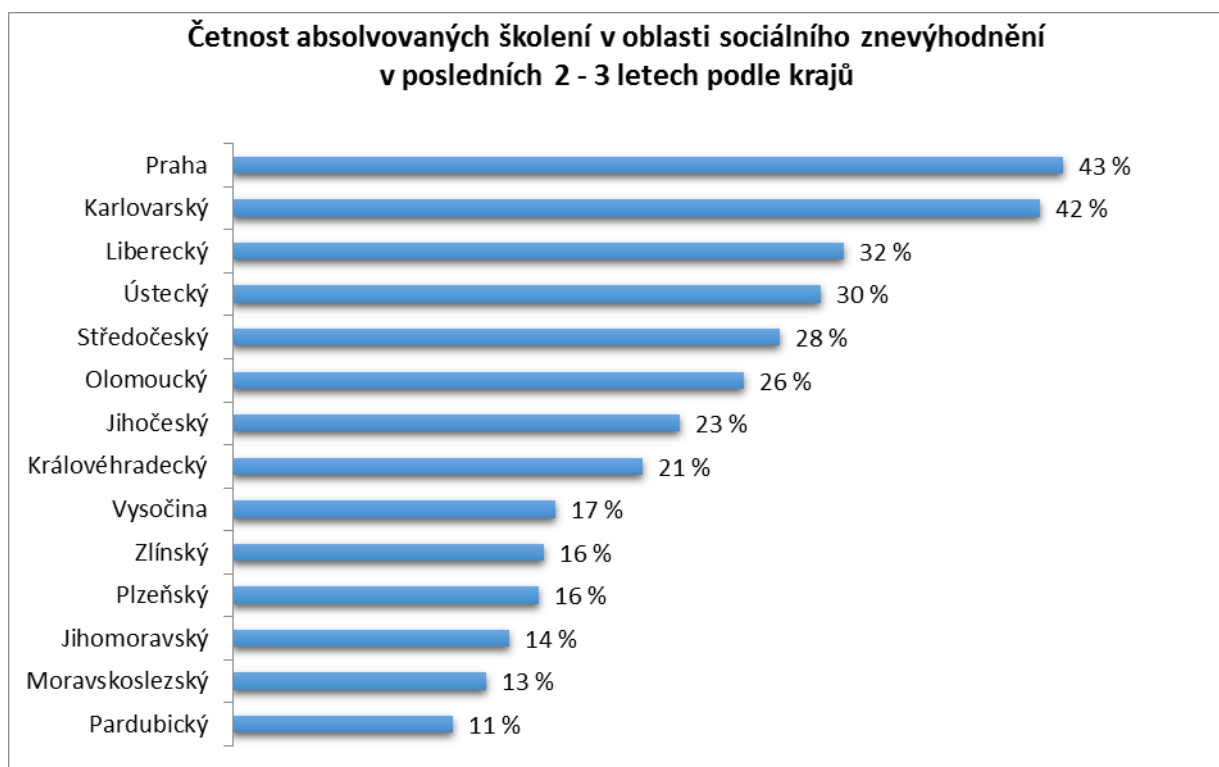
P.č.	Karlovarský kraj	Počet
1	Učitel ve třídě se žáky se sociálním znevýhodněním	5
2	Specifika práce se žákem z kulturně odlišného prostředí	5
3	Spolupráce školy a místních komunit – komunitní vzdělávání	5
4	Katalog podpůrných opatření pro žáky se SVP - přehled všech podpůrných opatření, která jsou nutná k tomu, aby žáci se SVP dostali plnohodnotné vzdělání.	4
5	Překážky v učení u dětí se sociálním znevýhodněním	4
6	„Index inkluze“ pro Českou republiku – představení konceptu, jehož cílem je podpora inkluzivního rozvoje škol. Jde o komplexní materiál, který pomůže hledat směr rozvoje organizace a jejího prostředí.	3
7	Identifikace individuálních vzdělávacích potřeb žáků se SVP	2
8	Jazykové kompetence a kulturní zázemí romských dětí a žáků	2
9	Inkluzivní vzdělávání v ČR, aspekty, organizace, přístupy	2
10	Individuální vzdělávací plán jako základní podpora žáka se SVP	2
11	Práce s předsudky a stereotypy na českých školách	2
12	Integrace žáků – imigrantů	1
13	Heterogenita skupiny a klima třídy	1
14	Hodnocení výsledků vzdělávání dětí a žáků se SVP	1
15	Dítě a žák s ústavní výchovou ve vzdělávání	0

Tab. 20: Poptávka po kurzech v Karlovarském kraji

Kromě zájmu o kurzy s konkrétním tematickým zaměřením respondenti v převážné většině potvrdili svůj zájem o další formy metodického vedení v práci s dětmi / žáky se sociálním znevýhodněním. V dotazu na formy metodického vedení pedagogové potvrdili v 51 % zájem o osobní kontakt metodika (konzultanta) dostupného v případě potřeby, v 47 % zájem o příručky a metodické materiály tištěné. Zbývající 2 % respondentů nevolí žádnou z uvedených možností další metodické podpory nebo volí vlastní formu.

2.2.3 PŘIPRAVENOST PEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍKŮ PRO PRÁCI S DĚTMI A ŽÁKY SE SOCIÁLNÍM ZNEVÝHODNĚNÍM

Četnost absolvovaných kurzů / školení v dané problematice je v rámci regionů nerovnoměrná. Téměř polovina účastníků z hlavního města Praha a z Karlovarského kraje prošla v posledních 2 – 3 letech školením týkajícím se problematiky sociálního znevýhodnění. Nejméně proškolených pracovníků je v Pardubickém (11 %), Moravskoslezském (13 %), Jihomoravském (14 %), Plzeňském, Zlínském (16 %) kraji a v kraji Vysočina (17 %).

Graf č. 6: Četnost školení k práci s dětmi / žáky ze sociokulturně znevýhodněného prostředí (relativní četnost)

2.2.3.1 PŘEHLED PROŠKOLENOSTI RESPONDENTŮ – V OBLASTI INKLUZIVNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ SE ZAMĚŘENÍM NA SOCIÁLNÍ ZNEVÝHODNĚNÍ

Významným zjištěním je, že z celkového počtu respondentů, kteří uvedli, že pracují s žáky se sociálním znevýhodněním, prošlo v posledních 2 – 3 letech pouze necelých 27 % vzděláváním se zaměřením na problematiku sociálního znevýhodnění (viz graf č. 3).

Graf č. 7: Relativní četnost pedagogů v práci se žáky ze sociokulturně znevýhodněného prostředí, kteří prošli v posledních 2 - 3 letech školením k problematice sociálního znevýhodnění

Významným zdrojem informací pro komplexní pohled na dosavadní přípravu pedagogických pracovníků pro práci se SZn žáky jsou jejich vlastní komentáře k již absolvovaným školením a kurzům, pro které dostali v depistážním dotazníku dostatečný prostor. Respondenti v této části dotazníku uváděli otevřené postoje k dosavadnímu získávání poznatků z problematiky sociálního (popř. sociokulturního) znevýhodnění a souvisejících témat. Specifikaci kurzů a školení, která pedagogičtí pracovníci v posledních 2 – 3 letech absolvovali, interpretujeme v rámci následujících 9 tematických skupin. V závorkách je uveden počet pedagogů, kteří uvedli tematickou specifikaci kurzu/školení.

Tematická skupina kurzů / školení zaměřených na představení projektů a subjektů působících v inkluzivním vzdělávání
<ul style="list-style-type: none"> • Strategie boje proti sociálnímu vyloučení – akce Úřadu vlády a Agentury pro sociální vyloučení (1) • akce ČOSIV (1) • Učíme se za školou FIE (2) • Projekt HLEMÝŽĎ pod záštitou TU Liberec (1) • IPPP: Podpora inkluzivního vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (1) • Žáci znevýhodnění v rámci studia pro výchovné poradce (1) • Koordinátor inkluze – Rytmus (1)

**Tematická skupina kurzů / školení
zaměřených na minority ve vzdělávání**

- zdravotní znevýhodnění (2)
- problematika romských dětí / žáků (12)
- výchova a vzdělávání žáků s PAS (1)
- žáci ze sociokulturně znevýhodněného prostředí ve škole (8)
- děti/žáci se sociálním znevýhodněním (8)
- etnická menšina (2)
- náboženské menšiny (1)
- děti z výchovných ústavů (1)
- práce se žáky z jiného jazykového prostředí (1)
- vzdělávání žáků – cizinců (5)
- hraniční děti (1)
- děti s poruchami učení (1)
- žák s ADHD (2)

**Tematická skupina kurzů / školení
zaměřených na metodické postupy ve vyučování**

- alternativní způsoby výuky (1)
- řešení výchovných a kázeňských přestupků (1)
- práce se skupinou (1)
- motivace (1)
- SVP (1)
- podpora rozvoje inkluzivního vzdělávání (1)
- rozvoj řeči, šikana (1)
- jazykové znevýhodnění (1)
- český jazyk pro cizince (1)
- jazyková bariéra (romský žák, doučování) (1)
- klima ve třídě (1)
- učitel v třídě praktické (1)
- videotrénink interakcí při nábviku sociálních dovedností dětí s postižením (1)
- podpora inkluze ve vzdělávání (1)
- individuální vzdělávací plán (2)
- začlenění do třídního kolektivu (1)

Tematická skupina kurzů / školení zaměřených na identifikaci a řešení problémů s rodinou dítěte / žáka
<ul style="list-style-type: none"> • sociálně znevýhodněné prostředí (1) • rodiče s nízkým IQ (1) • nepodnětné prostředí (1) • prostředí ohrožené symbolickým vyloučením a společenskou stigmatizací (1) • špatné materiální a sociální zázemí (1) • nízká socioekonomická situace (1) • rodiny s nízkými příjmy a materiálním zázemím (1) • prostředí s ne zcela vhodnými podmínkami pro přípravu na vzdělávání (1)

Tematická skupina kurzů / školení zaměřených na vztahy a spolupráci školy – rodiny – OSPODu a dalších subjektů
<ul style="list-style-type: none"> • vztahy škola – rodiče – OSPOD (1) • romský žák v české škole (1) • spolupráce se CPIV (1) • externí instituce spolupracující se školou (1) • komunikace s rodiči sociálně znevýhodněných žáků (1) • komunikace s žáky a rodiči ze znevýhodňujícího prostředí (1) • komunikace s rodiči (1) • školní konstelace (1)

Tematická skupina kurzů / školení zaměřených na problémové jevy na školách
<ul style="list-style-type: none"> • rizikové chování (1) • šikana (3) • rasismus a xenofobie (1) • jazykové znevýhodnění (1) • agresivita (1) • sociálně-patologické jevy (1) • školní zralost (1) • klima ve třídě a škole (1) • poruchy chování (1) • tolerance a vztah k jiným rasám (1)

- problémové chování žáků (1)

**Tematická skupina kurzů / školení
zaměřených na témata z oblasti diagnostiky a poradenství**

- výchovné poradenství (1)
- diagnostika a intervence pro žáky se sociokulturním znevýhodněním (1)
- diagnostika a intervence k podpoře školní zralosti romských dětí (1)

**Tematická skupina kurzů / školení
zaměřených na pedagogickou asistenci**

- asistentka u žáka s odlišným mateřským jazykem (1)
- AP pro sociálně znevýhodněné žáky (1)
- všeobecné školení pro asistenty pedagoga (1)

**Tematická skupina kurzů / školení
zaměřených na obecná témata a témata přesahující oblast vzdělávání**

- terapeutické techniky (1)
- komunitní škola a vzdělávání (2)
- není dlouhodobě podporován ke vzdělávání (1)
- sociálně vyloučené osoby (1)
- problémové rozhovory (1)
- inkluze (1)
- multikulturalita (5)
- inkluzivní vzdělávání (2)
- informační, krizová intervence (1)
- sociální integrace dětí se zdravotním postižením (1)
- typy znevýhodnění (1)
- romistika (1)

Z výše uvedeného přehledu je patrné poměrně široké zastoupení celého spektra témat a metodických postupů, které se k sociálnímu znevýhodnění vztahují. Při pohledu na četnost je ale zřejmé zastoupení víceméně ojedinělými absolventy. Lze se tedy domnívat, že nabídka je pestrá, ale liší se její zastoupení

i dostupnost mezi regiony. Nelze se tedy divit tomu, že z celkového počtu respondentů (598) jich 63,01 % potvrdilo zájem o další vzdělávání v oblasti práce se žáky se sociálním znevýhodněním (graf č. 2).

Co se týče forem práce v připravovaných kurzech k problematice práce s žáky se sociálním znevýhodněním, preferují respondenti výměnu zkušeností online, workshopy s interaktivitou, praktické a konkrétní ukázky, kazuistiky, výsledky pozorování v praxi, širší varietu metodických materiálů a studijních opor.

2.3 VÝSLEDKY ANALÝZY Z OBLASTI ŽÁKŮ SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM A ZNEVÝHODNĚNÍM

Podobně i v oblasti žáků se zdravotním postižením a znevýhodněním jsou výsledky interpretovány ve vztahu k dimenzi *zkušeností, potřeb a připravenosti pedagogických pracovníků*.

2.3.1 ZKUŠENOSTI PEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍKŮ PŘI PRÁCI SE ŽÁKY SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM A ZNEVÝHODNĚNÍM

V *dimenzi zkušeností* pedagogických pracovníků v regionech ČR má z celkového počtu 77,6 % respondentů osobní zkušenost z práce se žáky se zdravotním postižením či znevýhodněním. O jaký typ zdravotního postižení či znevýhodnění se jednalo, ukazuje graf č. 8.

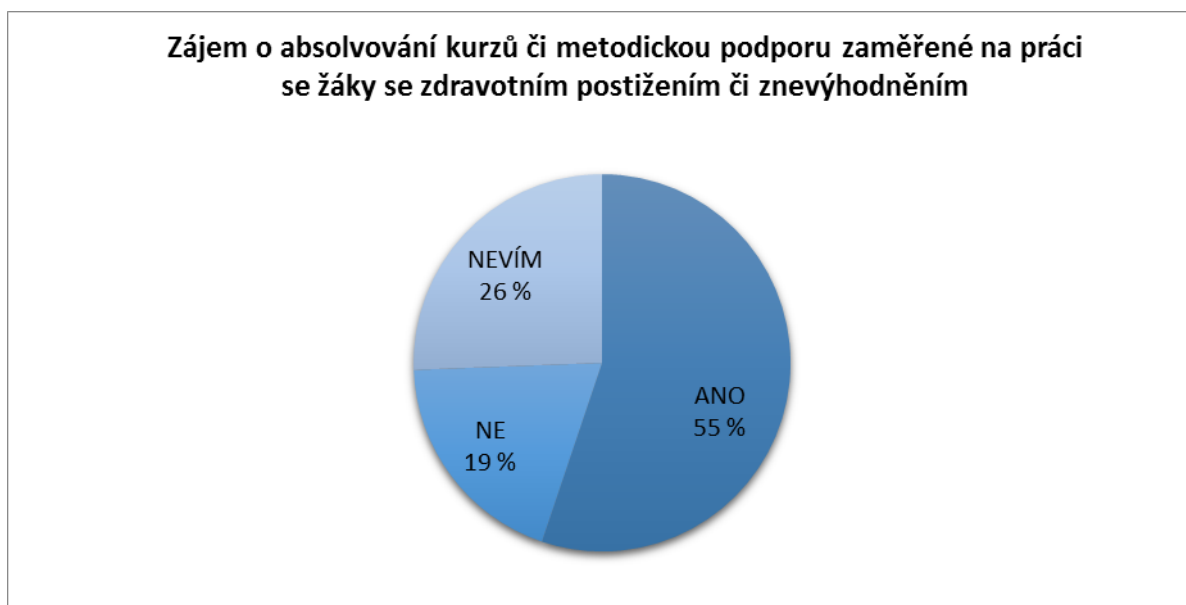

Graf č. 8: Typ zdravotního postižení/znevýhodnění, se kterým mají respondenti zkušenost z praxe (relativní četnost)

Z celkového počtu dotazovaných **nemá žádnou zkušenost s dětmi nebo žáky se zdravotním postižením či znevýhodněním jen 3,18 %** (tj. 19 respondentů). Více než polovina respondentů má zkušenost se žáky se specifickými poruchami učení (60,37 %) a poruchami chování (54,68 %) a nejméně zkušeností mají respondenti s dětmi/žáky s nadáním a talentem (21,40 %). Právě tento kurz byl nabízen jako první již v listopadu roku 2013.

2.3.2 POTŘEBY PEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍKŮ PŘI PRÁCI SE ŽÁKY SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM ČI ZNEVÝHODNĚNÍM

Ve všech regionech ČR se potvrdil vysoký zájem pedagogů i o vzdělávací kurzy DVPP zaměřené na problematiku práce se žáky se zdravotním postižením či znevýhodněním⁸. Zájem respondentů o konkrétní kurzy je prezentován v tab. 21.

Graf č. 9: Zájem pedagogů o vzdělávací kurzy či metodickou pomoc v práci se žáky se zdravotním postižením či znevýhodněním (relativní četnost)

P.č.	Název kurzu	Absolutní početnost	Relativní početnost
1	Žák s poruchami chování v běžné škole	245	50,94 %
2	Žák dlouhodobě selhávající ve výuce	208	43,24 %
3	Relaxační techniky	158	32,85 %
4	Žák s kombinovaným postižením v běžné škole	156	32,43 %

⁸ Dále jen ZZn.

5	Úprava ŠVP a tvorba IVP	131	27,23 %
6	Žák s narušenou komunikační schopností	129	26,82 %
7	Žák s poruchou autistického spektra v běžné škole	129	26,82 %
8	Žák s nadáním a talentem v běžné škole	124	25,78 %
9	Práce s rodinou žáka se ZP	123	25,57 %
10	Nácvik sociálních a komunikačních dovedností v prostředí inkluzivního vzdělávání	120	24,95 %
11	Žáci s psychiatrickým onemocněním ve vzdělávání	116	24,12 %
12	Katalog podpůrných a vyrovnávacích opatření u žáků se zdravotním znevýhodněním	114	23,70 %
13	Žák s mentálním postižením v běžné škole	109	22,66 %
14	Žák s tělesným postižením v běžné škole	106	22,04 %
15	Dlouhodobě nemocné dítě a vzdělávání	89	18,50 %
16	Alternativní a doprovodné formy komunikace pro žáky se ZP	83	17,26 %
17	Management inkluzivní třídy	71	14,76 %
18	Osobnostně-sociální kurz	69	14,35 %
19	Supervizní a poradenská podpora učitele v inkluzivním vzdělávání	62	12,89 %
20	Terapeuticko-formativní intervence	61	12,68 %
21	Žák se sluchovým postižením v běžné škole	50	10,40 %
22	Školská poradenská zařízení a jejich činnost při podpoře inkluzivního vzdělávání	48	9,98 %
23	Žák se zrakovým postižením v běžné škole	48	9,98 %
24	Specifika vzdělávání dítěte se SVP v SŠ	45	9,36 %
25	Aplikovaná TV a další pohybové aktivity pro žáka se ZP v inkluzivním prostředí	44	9,15 %
26	Rozvoj trivia u žáků se zdravotním postižením	44	9,15 %
27	Základní pedagogická diagnostika školních poradenských pracovišť	42	8,73 %
28	Intervenční strategie využitelné při práci s osobami se SVP	41	8,52 %
29	Práce se žákem se vzácným onemocněním	39	8,11 %
30	Specifika vzdělávání žáka se SVP v MŠ	38	7,90 %

Tab. 21: Zájem pedagogických pracovníků o kurzy k problematice zdravotního postižení či znevýhodnění dle tematického zaměření (absolutní četnost)

Zájem o konkrétní témata kurzů byl podobně jako v případě problematiky sociálního znevýhodnění dále analyzován u jednotlivých kategorií respondentů – učitelů, speciálních pedagogů a asistentů pedagoga (viz grafy č. 10 – 12).

Preferovaná témata kurzů ZP, ZZn – učitelé

Graf č. 10: Preferovaná témata kurzů ke ZP a ZZn u učitelů (relativní četnost)

Nejvyšší zájem u učitelů představuje problematika **žáků s poruchami chování**. Právě s touto kategorií žáků se v praxi nejvíc potýkají. Z toho důvodu byly vytvořeny **2 ekvivalenty kurzů pro problematiku žáků s poruchami**

chování, a to v dotaci 30 hodin a 8 hodin. Výrazně preferovanými tématy byly: **problematika žáků dlouhodobě selhávající ve výuce, žák s kombinovaným postižením či problematika žáků s nadáním a talentem**, právě tyto tři kurzy tvořily pilotní nabídku kurzů, jejichž realizace proběhla již v listopadu 2013.

V případě *speciálních pedagogů* je nejvyšší zájem přesunut do oblastí **relaxačních technik, terapeuticko-formativní intervence, žáků s psychiatrickým onemocněním** ve vzdělávání a **katalog podpůrných a vyrovnávacích opatření u žáků se SVP**⁹. Jedná se o oblasti, kterým nebyl a ani není v průběhu studia speciální pedagogiky věnován dostatečný prostor, proto nás preference těchto témat vůbec nepřekvapila. Problematika žáků s psychiatrickým onemocněním je reflexí na potřeby praxe, kdy se setkáváme s neustále zvyšujícím počtem dětí a žáků s psychiatrickou diagnózou v běžném vzdělávání.

---

⁹ SVP – speciální vzdělávací potřeby

Preferovaná témata kurzů ZP, ZZn – speciální pedagogové

Graf č. 11: Preferovaná témata kurzů ke ZP a ZZn u speciálních pedagogů (relativní četnost)

Preferovaná témata kurzů ZP, ZZn – asistenti pedagoga

Graf č. 12: Preferovaná témata kurzů ke ZP a ZZn u asistentů pedagogů (relativní četnost)

Zájem *asistentů pedagogů* se v souladu s očekáváním orientoval na kurzy zaměřené především na **žáky s těžším postižením**, především se jedná o žáky s poruchami chování, s kombinovaným postižením, s poruchou

autistického spektra, s mentálním postižením či žáky dlouhodobě selhávající ve výuce. Právě tyto skupiny žáků jsou ty, ke kterým bývá funkce asistenta pedagoga zřízena, a právě s těmito žáky se asistent pedagoga dennodenně ve své praxi setkává.

2.3.2.1 REGIONÁLNÍ ZÁJEM O NABÍZENÁ TÉMATA Z OBLASTI ZDRAVOTNÍHO POSTIŽENÍ A ZNEVÝHODNĚNÍ

Regionální poptávku po kurzech dle tematického zaměření představujeme i podle jednotlivých krajů:

P.č.	Jihočeský kraj	Počet
1	Relaxační techniky	13
2	Žák s tělesným postižením v běžné škole	9
3	Úprava ŠVP a tvorba IVP	9
4	Žák dlouhodobě selhávající ve výuce	8
5	Práce s rodinou žáka se ZP	8
6	Žák s poruchami chování v běžné škole	8
7	Žák s kombinovaným postižením v běžné škole	7
8	Žák s narušenou komunikační schopností	6
9	Žák s poruchou autistického spektra v běžné škole	6
10	Alternativní a doprovodné formy komunikace pro žáky se ZP	6
11	Žák s mentálním postižením v běžné škole	6
12	Nácvik sociálních a komunikačních dovedností v prostředí inkluzivního vzdělávání	5
13	Žáci s psychiatrickým onemocněním ve vzdělávání	5
14	Specifika vzdělávání žáka se SVP v MŠ	5
15	Žák s nadáním a talentem v běžné škole	4
16	Management inkluzivní třídy	4
17	Supervizní a poradenská podpora učitele v inkluzivním vzdělávání	4
18	Rozvoj trivia u žáků se zdravotním postižením	4
19	Dlouhodobě nemocné dítě a vzdělávání	3
20	Školská poradenská zařízení a jejich činnost při podpoře inkluzivního vzdělávání	3
21	Osobnostně-sociální kurz	3
22	Terapeuticko-formativní intervence	3
23	Aplikovaná TV a další pohybové aktivity pro žáka se ZP v inkluzivním prostředí	3
24	Specifika vzdělávání dítěte se SVP v SŠ	2
25	Intervenční strategie využitelné při práci s osobami se specifickými vzdělávacími potřebami	2
26	Žák se zrakovým postižením v běžné škole	1
27	Základní pedagogická diagnostika školních poradenských pracovišť	1

Tab. 22: Poptávka po kurzech v Jihočeském kraji (N = 26)

P.č.	Jihomoravský kraj	Počet
1	Žák dlouhodobě selhávající ve výuce	24
2	Úprava ŠVP a tvorba IVP	22
3	Relaxační techniky	22

4	Žák s poruchami chování v běžné škole	21
5	Žák s narušenou komunikační schopností	18
6	Žák s mentálním postižením v běžné škole	18
7	Alternativní a doprovodné formy komunikace pro žáky se ZP	17
8	Práce s rodinou žáka se ZP	16
9	Žák s nadáním a talentem v běžné škole	15
10	Žák s kombinovaným postižením v běžné škole	12
11	Žák s poruchou autistického spektra v běžné škole	12
12	Žáci s psychiatrickým onemocněním ve vzdělávání	12
13	Žák s tělesným postižením v běžné škole	11
14	Osobnostně-sociální kurz	11
15	Terapeuticko-formativní intervence	11
16	Rozvoj trivía u žáků se zdravotním postižením	11
17	Nácvik sociálních a komunikačních dovedností v prostředí inkluzivního vzdělávání	9
18	Aplikovaná TV a další pohybové aktivity pro žáka se ZP v inkluzivním prostředí	9
19	Dlouhodobě nemocné dítě a vzdělávání	8
20	Management inkluzivní třídy	7
21	Specifika vzdělávání dítěte se SVP v SŠ	6
22	Základní pedagogická diagnostika školních poradenských pracovišť	5
23	Žák se sluchovým postižením v běžné škole	4
24	Školská poradenská zařízení a jejich činnost při podpoře inkluzivního vzdělávání	4
25	Žák se zrakovým postižením v běžné škole	4
26	Specifika vzdělávání žáka se SVP v MŠ	4
27	Supervizní a poradenská podpora učitele v inkluzivním vzdělávání	4
28	Intervenční strategie využitelné při práci s osobami se specifickými vzdělávacími potřebami	3
29	Práce se žákem se vzácným onemocněním	2

Tab. 23: Poptávka po kurzech v Jihomoravském kraji (N = 70)

P.č.	Karlovarský kraj	Počet
1	Žák s kombinovaným postižením v běžné škole	6
2	Žák s nadáním a talentem v běžné škole	4
3	Žák s poruchami chování v běžné škole	4
4	Žák dlouhodobě selhávající ve výuce	3
5	Žák s poruchou autistického spektra v běžné škole	3
6	Dlouhodobě nemocné dítě a vzdělávání	3
7	Úprava ŠVP a tvorba IVP	3
8	Práce s rodinou žáka se ZP	2
9	Žák s narušenou komunikační schopností	2
10	Nácvik sociálních a komunikačních dovedností v prostředí inkluzivního vzdělávání	2
11	Žáci s psychiatrickým onemocněním ve vzdělávání	2
12	Specifika vzdělávání dítěte se SVP v SŠ	2
13	Relaxační techniky	2
14	Osobnostně-sociální kurz	2
15	Supervizní a poradenská podpora učitele v inkluzivním vzdělávání	2
16	Žák s tělesným postižením v běžné škole	1
17	Školská poradenská zařízení a jejich činnost při podpoře inkluzivního vzdělávání	1
18	Alternativní a doprovodné formy komunikace pro žáky se ZP	1
19	Žák s mentálním postižením v běžné škole	1
20	Terapeuticko-formativní intervence	1
21	Management inkluzivní třídy	1

22	Intervenční strategie využitelné při práci s osobami se specifickými vzdělávacími potřebami	1
----	---	---

Tab. 24: Poptávka po kurzech v Karlovarském kraji (N = 12)

P.č.	Plzeňský kraj	Počet
1	Žák s poruchami chování v běžné škole	8
2	Žák s kombinovaným postižením v běžné škole	6
3	Žák s nadáním a talentem v běžné škole	6
4	Nácvik sociálních a komunikačních dovedností v prostředí inkluzivního vzdělávání	5
5	Úprava ŠVP a tvorba IVP	5
6	Žák dlouhodobě selhávající ve výuce	4
7	Práce s rodinou žáka se ZP	4
8	Žák s narušenou komunikační schopností	3
9	Žák s mentálním postižením v běžné škole	3
10	Žák s poruchou autistického spektra v běžné škole	2
11	Školská poradenská zařízení a jejich činnost při podpoře inkluzivního vzdělávání	2
12	Relaxační techniky	2
13	Osobnostně-sociální kurz	2
14	Management inkluzivní třídy	2
15	Žáci s psychiatrickým onemocněním ve vzdělávání	1
16	Žák s tělesným postižením v běžné škole	1
17	Dlouhodobě nemocné dítě a vzdělávání	1
18	Specifika vzdělávání žáka se SVP v MŠ	1
19	Terapeuticko-formativní intervence	1
20	Supervizní a poradenská podpora učitele v inkluzivním vzdělávání	1
21	Aplikovaná TV a další pohybové aktivity pro žáka se ZP v inkluzivním prostředí	1
22	Základní pedagogická diagnostika školních poradenských pracovišť	1
23	Intervenční strategie využitelné při práci s osobami se specifickými vzdělávacími potřebami	1

Tab. 25: Poptávka po kurzech v Plzeňském kraji (N = 19)

P.č.	Středočeský kraj	Počet
1	Žák s poruchami chování v běžné škole	25
2	Žák dlouhodobě selhávající ve výuce	22
3	Nácvik sociálních a komunikačních dovedností v prostředí inkluzivního vzdělávání	16
4	Práce s rodinou žáka se ZP	15
5	Úprava ŠVP a tvorba IVP	15
6	Žák s nadáním a talentem v běžné škole	14
7	Žák s poruchou autistického spektra v běžné škole	14
8	Žáci s psychiatrickým onemocněním ve vzdělávání	13
9	Školská poradenská zařízení a jejich činnost při podpoře inkluzivního vzdělávání	11
10	Management inkluzivní třídy	11
11	Žák s kombinovaným postižením v běžné škole	10
12	Žák s narušenou komunikační schopností	10
13	Alternativní a doprovodné formy komunikace pro žáky se ZP	9
14	Relaxační techniky	9
15	Žák s mentálním postižením v běžné škole	9
16	Dlouhodobě nemocné dítě a vzdělávání	8

17	Intervenční strategie využitelné při práci s osobami se specifickými vzdělávacími potřebami	7
18	Základní pedagogická diagnostika školních poradenských pracovišť	6
19	Specifika vzdělávání žáka se SVP v MŠ	5
20	Osobnostně-sociální kurz	5
21	Supervizní a poradenská podpora učitele v inkluzivním vzdělávání	5
22	Rozvoj trivía u žáků se zdravotním postižením	5
23	Žák s tělesným postižením v běžné škole	4
24	Práce se žákem se vzácným onemocněním	4
25	Terapeuticko-formativní intervence	4
26	Aplikovaná TV a další pohybové aktivity pro žáka se ZP v inkluzivním prostředí	3
27	Žák se sluchovým postižením v běžné škole	2
28	Žák se zrakovým postižením v běžné škole	2
29	Specifika vzdělávání dítěte se SVP v SŠ	1

Tab. 26: Poptávka po kurzech v Středočeském kraji (N = 53)

P.č.	Ústecký kraj	Počet
1	Žák s poruchami chování v běžné škole	37
2	Žák dlouhodobě selhávající ve výuce	29
3	Žák s kombinovaným postižením v běžné škole	25
4	Práce s rodinou žáka se ZP	23
5	Žák s narušenou komunikační schopností	19
6	Žák s tělesným postižením v běžné škole	18
7	Relaxační techniky	17
8	Žák s mentálním postižením v běžné škole	17
9	Žáci s psychiatrickým onemocněním ve vzdělávání	16
10	Nácvik sociálních a komunikačních dovedností v prostředí inkluzivního vzdělávání	15
11	Úprava ŠVP a tvorba IVP	15
12	Žák s poruchou autistického spektra v běžné škole	12
13	Dlouhodobě nemocné dítě a vzdělávání	12
14	Žák se sluchovým postižením v běžné škole	11
15	Supervizní a poradenská podpora učitele v inkluzivním vzdělávání	11
16	Žák se zrakovým postižením v běžné škole	10
17	Osobnostně-sociální kurz	8
18	Žák s nadáním a talentem v běžné škole	7
19	Práce se žákem se vzácným onemocněním	7
20	Management inkluzivní třídy	7
21	Specifika vzdělávání dítěte se SVP v SŠ	6
22	Alternativní a doprovodné formy komunikace pro žáky se ZP	5
23	Základní pedagogická diagnostika školních poradenských pracovišť	5
24	Terapeuticko-formativní intervence	4
25	Aplikovaná TV a další pohybové aktivity pro žáka se ZP v inkluzivním prostředí	4
26	Školská poradenská zařízení a jejich činnost při podpoře inkluzivního vzdělávání	3
27	Specifika vzdělávání žáka se SVP v MŠ	2
28	Rozvoj trivía u žáků se zdravotním postižením	2
29	Intervenční strategie využitelné při práci s osobami se specifickými vzdělávacími potřebami	1

Tab. 27: Poptávka po kurzech v Ústeckém kraji (N = 79)

P.č.	Vysočina	Počet
1	Žák s nadáním a talentem v běžné škole	9
2	Žák dlouhodobě selhávající ve výuce	7
3	Žák s kombinovaným postižením v běžné škole	7
4	Žák s poruchami chování v běžné škole	7
5	Práce s rodinou žáka se ZP	6
6	Úprava ŠVP a tvorba IVP	6
7	Relaxační techniky	5
8	Žák s poruchou autistického spektra v běžné škole	4
9	Supervizní a poradenská podpora učitele v inkluzivním vzdělávání	4
10	Žák s narušenou komunikační schopností	3
11	Nácvik sociálních a komunikačních dovedností v prostředí inkluzivního vzdělávání	3
12	Specifika vzdělávání žáka se SVP v MŠ	3
13	Žáci s psychiatrickým onemocněním ve vzdělávání	2
14	Žák s tělesným postižením v běžné škole	2
15	Dlouhodobě nemocné dítě a vzdělávání	2
16	Žák se sluchovým postižením v běžné škole	2
17	Školská poradenská zařízení a jejich činnost při podpoře inkluzivního vzdělávání	2
18	Žák se zrakovým postižením v běžné škole	2
19	Alternativní a doprovodné formy komunikace pro žáky se ZP	2
20	Žák s mentálním postižením v běžné škole	2
21	Osobnostně-sociální kurz	2
22	Terapeuticko-formativní intervence	2
23	Management inkluzivní třídy	2
24	Rozvoj trivie u žáků se zdravotním postižením	2
25	Aplikovaná TV a další pohybové aktivity pro žáka se ZP v inkluzivním prostředí	2
26	Základní pedagogická diagnostika školních poradenských pracovišť	2
27	Specifika vzdělávání dítěte se SVP v SŠ	1
28	Intervenční strategie využitelné při práci s osobami se specifickými vzdělávacími potřebami	1

Tab. 28: Poptávka po kurzech v kraji Vysočina (N = 18)

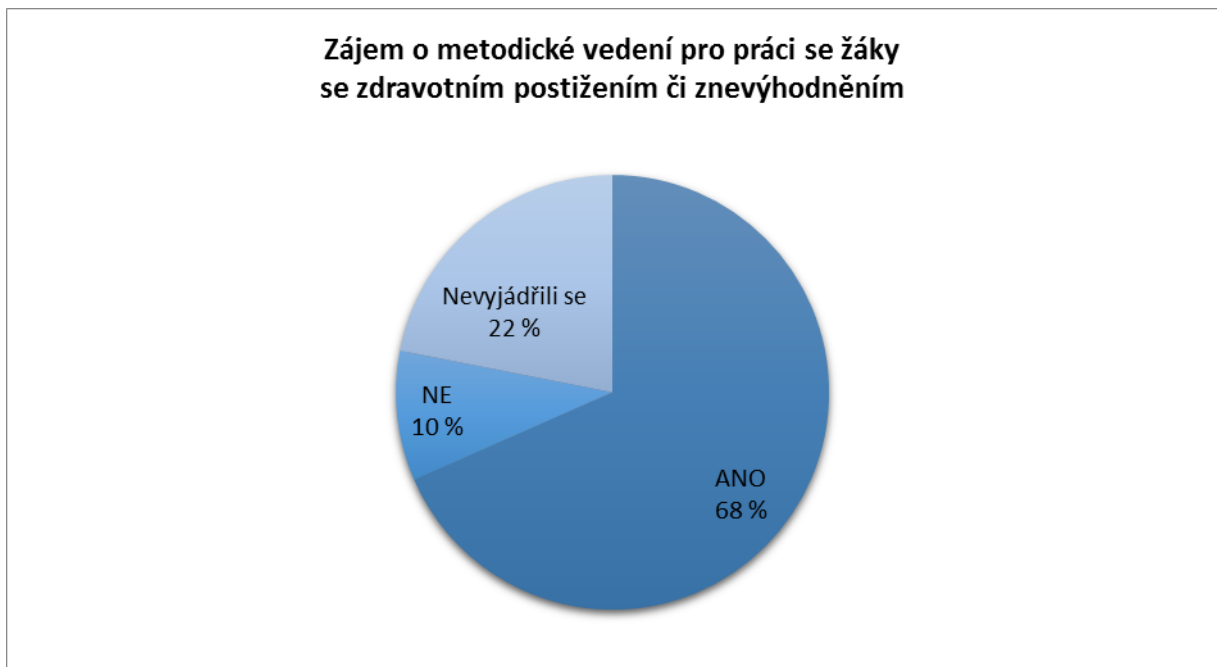
P.č.	Zlínský kraj	Počet
1	Žák s poruchami chování v běžné škole	22
2	Žák dlouhodobě selhávající ve výuce	18
3	Žák s kombinovaným postižením v běžné škole	18
4	Žák s nadáním a talentem v běžné škole	16
5	Nácvik sociálních a komunikačních dovedností v prostředí inkluzivního vzdělávání	16
6	Žák s narušenou komunikační schopností	14
7	Žáci s psychiatrickým onemocněním ve vzdělávání	13
8	Práce s rodinou žáka se ZP	12
9	Relaxační techniky	12
10	Dlouhodobě nemocné dítě a vzdělávání	10
11	Žák s poruchou autistického spektra v běžné škole	9
12	Alternativní a doprovodné formy komunikace pro žáky se ZP	9
13	Specifika vzdělávání dítěte se SVP v SŠ	8
14	Práce se žákem se vzácným onemocněním	8
15	Úprava ŠVP a tvorba IVP	8
16	Osobnostně-sociální kurz	8
17	Žák se sluchovým postižením v běžné škole	7

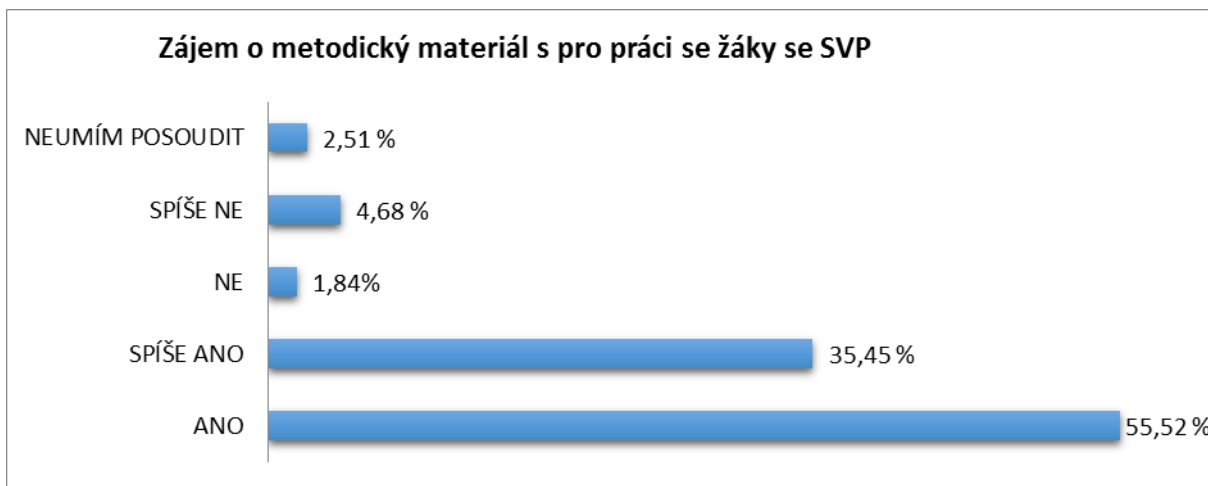
18	Žák s mentálním postižením v běžné škole	7
19	Terapeuticko-formativní intervence	7
20	Žák s tělesným postižením v běžné škole	6
21	Žák se zrakovým postižením v běžné škole	6
22	Management inkluzivní třídy	6
23	Školská poradenská zařízení a jejich činnost při podpoře inkluzivního vzdělávání	5
24	Supervizní a poradenská podpora učitele v inkluzivním vzdělávání	5
25	Rozvoj trivía u žáků se zdravotním postižením	5
26	Základní pedagogická diagnostika školních poradenských pracovišť	5
27	Intervenční strategie využitelné při práci s osobami se specifickými vzdělávacími potřebami	5
28	Specifika vzdělávání žáka se SVP v MŠ	1
29	Aplikovaná TV a další pohybové aktivity pro žáka se ZP v inkluzivním prostředí	1

Tab. 29: Poptávka po kurzech v Zlínském kraji (N = 56)

Podobně jako v případě dětí a žáků se sociálním znevýhodněním, i v případě žáků se zdravotním postižením či znevýhodněním mají respondenti zájem **o metodické vedení pro práci** s těmito kategoriemi žáků (68 %). Pokud jde o formu vedení, tak téměř polovina respondentů (48,83 %) upřednostňuje **osobní kontakt s metodikem**. **O metodický materiál pro práci se žáky se zdravotním postižením či znevýhodněním projevil zájem až 90,97 % respondentů.**

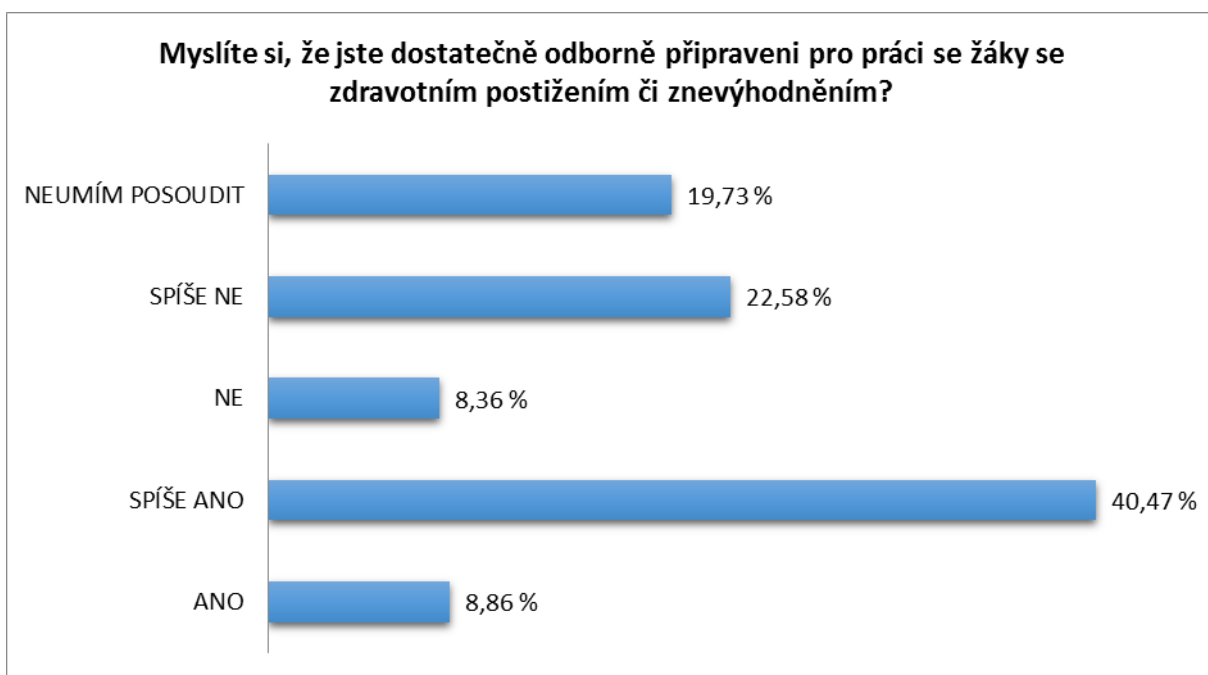
Graf č. 13: Zájem o metodické vedení pro práci se žáky se zdravotním postižením či znevýhodněním

Graf č. 14: Zájem o metodický materiál s pro práci se žáky se SVP

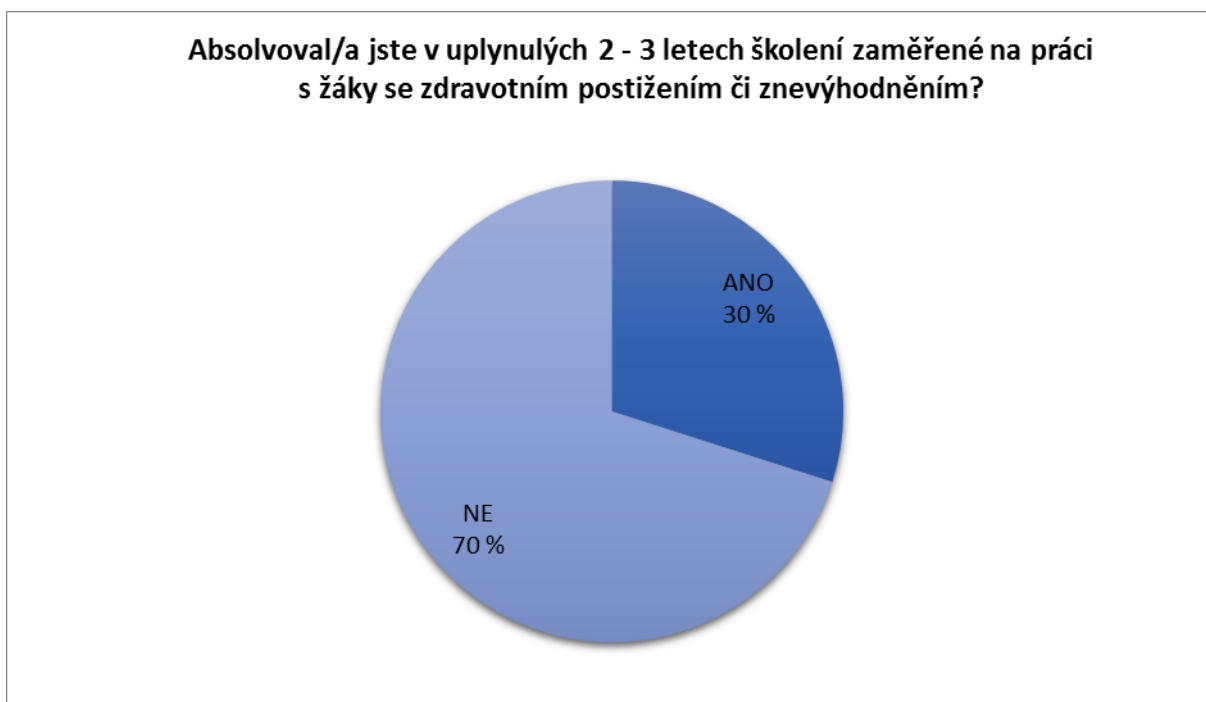
2.3.3 PŘIPRAVENOST PEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍKŮ PRO PRÁCI S DĚTMI A ŽÁKY SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM A ZNEVÝHODNĚNÍM

Pro práci se žáky se zdravotním postižením či znevýhodněním se cítí dostatečně připravena jen téměř polovina dotazovaných (49,33 %). 30,94 % respondentů uvedlo, že se připravení být necítí a 19,73 % nedokážou posoudit svou odbornou připravenost pro práci s danou cílovou skupinou.

Graf č. 15: Odborná připravenost pro práci se žáky se SVP

Z celkového počtu respondentů, kteří uvedli, že pracují s žáky se zdravotním postižením či znevýhodněním, prošlo v posledních 2 – 3 letech pouze 30 % vzděláváním se zaměřením na práci se žáky se zdravotním postižením či znevýhodněním (viz graf č. 16).

Graf č. 16: Absolvování školení / kurzů zaměřené na práci s dětmi / žáky se ZP a ZZn v uplynulých 2 – 3 letech

Co se týče četnosti absolvovaných školení k problematice zdravotního postižení či znevýhodnění v rámci jednotlivých krajů, tak největší zastoupení proškolených respondentů měl Liberecký kraj (52,63 %). Přibližně třetina respondentů na Vysočině a v Jihomoravském, Zlínském, Středočeském, Olomouckém a Pardubickém kraji potvrdila účast na absolvovaných školeních a nejnižší procento vykázali respondenti z Ústeckého (17,72 %), Karlovarského (16,67 %) a Plzeňského kraje (10,53 %).

V rámci projektu Systémová podpora inkluzivního vzdělávání v ČR budou kromě Olomouce poskytovat kurzy dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků (DVPP) i spolupracující pracoviště v Ústí nad Labem, v Českých Budějovicích a v Hradci Králové. Právě vzdělávací nabídku kurzů v Ústí nad Labem a Českých Budějovicích budou moci využít případní zájemci ze všech třech krajů, kde jsme zaznamenali nejnižší procento účasti na školeních v posledních 2 – 3 letech.

2.3.3.1 PŘEHLED PROŠKOLENOSTI RESPONDENTŮ – V OBLASTI INKLUZIVNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ SE ZAMĚŘENÍM NA ZDRAVOTNÍ POSTIŽENÍ A ZNEVÝHODNĚNÍ

Když jen 30 % pedagogických pracovníků prošlo v posledních 2 – 3 letech školeními zaměřenými na problematiku zdravotního postižení či znevýhodnění, zajímalo nás, jakými konkrétními vzdělávacími akcemi respondenti prošli, abychom mohli co nejlépe nastavit nabídku vzdělávacích kurzů v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků.

Přehled kurzů a školení, které pedagogičtí pracovníci v posledních 2 – 3 letech absolvovali a týkala se problematiky žáků se zdravotním postižením či znevýhodněním, interpretujeme v rámci 9 tematických skupin. V závorkách je počet pedagogů, kteří uvedli tematickou specifikaci kurzu / školení.

Tematická skupina kurzů / školení zaměřených na problematiku inkluze a vzdělávání žáků se SVP
<ul style="list-style-type: none">
• inkluzivní vzdělávání, integrace (11)
• Inkluze – nová cesta vzdělávání (1)
• vzdělávání dětí a žáků se SVP (7)
• tvorba IVP (individuálního vzdělávacího plánu) (10)
• metody práce se žáky se SVP (6)
• rozvoj osobnosti žáka se SVP (3)

Tematická skupina: studium (kurzy) speciální pedagogiky a příbuzných oborů
<ul style="list-style-type: none">
• Učitelství pro 1. stupeň základních škol a speciální pedagogika (1)
• Speciální pedagogika (14)
• Studium pro výchovné poradce (4)
• Kurz osobního asistenta (1)
• Rozšiřující studium speciální pedagogiky (2)
• Speciální pedagogika pro učitelky MŠ (1)
• Prointegrativní speciální pedagogika (2)
• Výchovný poradce (4)

Tematická skupina kurzů / školení zaměřených na problematiku poruch chování, ADHD, rizikového chování, agresivního chování
<ul style="list-style-type: none"> • problematika ADHD (10) • neklidné dítě v základní škole (1) • poruchy chování (4) • metody prevence poruch chování (1) • zvládání agresivity (2) • problémové děti (2) • rizikové chování (1) • neposedné dítě (1)

Tematická skupina kurzů / školení zaměřených na problematiku specifických poruch učení
<ul style="list-style-type: none"> • reedukace SVPU (3) • práce s dětmi se SPU (3) • podpora žáků se SPU (1) • specifické poruchy učení (24) • poruchy učení a chování (2) • dysgrafie, dysortografie (1) • dyslexie, dysgrafie (1) • dyskalkulie (2) • studium SP se zaměřením na SPU (1)

Tematická skupina kurzů / školení zaměřených na problematiku mentálního postižení a poruch autistického spektra
<ul style="list-style-type: none"> • poruchy autistického spektra, autismus (29) • Aspergerův syndrom (2) • vzdělávání dětí s PAS, práce s dětmi s PAS (8) • diagnostika PAS (4) • zvládání agrese u žáků s PAS (1) • výuka čtení a psaní u žáků s PAS (2) • nácvik sociálních dovedností u osob s PAS (1) • CARS I, II (1) • Autisté ve škole (1) • mentální postižení (4)

- práce s žákem s mentálním postižením (2)
- vzdělávání žáka s Downovým syndromem (1)

Tematická skupina kurzů / školení

zaměřených na problematiku senzorického postižení, kombinované vady

- sluchové postižení (3)
- zrakové postižení (3)
- znakový jazyk (1)
- diagnostika zrakových funkcí (1)
- zrakové problémy (1)
- práce se zrakově postiženým žákem (1)
- používání počítače nevidomými a slabozrakými (1)
- nevidomí (1)
- slabozrakost (1)
- kombinované vady (2)
- formy péče o těžko kombinovaného postiženého (1)
- diagnostika dětí s vícečetným postižením (1)

Tematická skupina kurzů / školení

zaměřených na problematiku komunikace, narušené komunikační schopnosti a AAK

- AAK (alternativní a augmentativní komunikace) (4)
- hodnocení komunikace (1)
- vady řeči (1)
- logopedická intervence u klientů s více vadami (1)
- logopedická intervence u žáků s NKS (1)
- myofunkční terapie u žáků s NKS (1)
- žáci s narušenou komunikační schopností (2)
- dysfázie (1)
- dysfázie a opožděný vývoj řeči (1)

Tematická skupina kurzů / školení zaměřených na problematiku terapií a alternativních přístupů
<ul style="list-style-type: none"> • Bazální stimulace (2) • Montessori pedagogika (1) • Učíme se za školou (1) • aquaterapie (1) • trampoterapie (1) • canisterapie (1) • Plánování zaměřené na člověka (1) • Handle terapie (1) • pedagogicko-psycho-sociální výcvik (1)

Tematická skupina kurzů / školení: ostatní
<ul style="list-style-type: none"> • výuka anglického jazyka pro žáky se SVP (2) • ICT jako podpora výuky žáků se zdravotním znevýhodněním (1) • Výuka českého jazyka u žáků se SVP (1) • kompenzační pomůcky pro zdravotně postižené (1) • maturita PUP (4) • tvorba katalogů (1) • práce se skupinou (1) • multikulturní svět žáků Ústeckého kraje (1) • cukrovka (1) • sexualita osob se zdravotním postižením (1) • percepční a motorická cvičení ve školní praxi (1) • multikulturní výchova (2) • diagnostika (1)

Jak vyplynulo z tematických přehledů, nejvíc respondentů se účastnilo kurzů zaměřených na problematiku poruch autistického spektra, ADHD, specifických poruch učení, inkluzivního vzdělávání, tvorby IVP a oblast metod a forem, jak pracovat a vzdělávat děti a žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.

ZÁVĚRY A DOPORUČENÍ

Cílem analýzy bylo zjistit stav **zkušeností a potřeb pedagogických pracovníků při práci se žáky ze sociálně znevýhodněného prostředí a se žáky se zdravotním postižením či znevýhodněním.**

V rámci analýzy bylo pracováno s výsledky měření získanými u 598 respondentů.

Zásadním zjištěním bylo, že 70 % respondentů se **dennodenně v práci setkává** se žáky ze sociálně znevýhodněného prostředí a 77,6 % se žáky se zdravotním postižením či znevýhodněním. Dle demografických údajů nejvíc respondentů působí na pozici učitele, třídního učitele nebo ředitele školy s více než desetiletou praxí. Více než polovina respondentů má zkušenost s dětmi a žáky se specifickými poruchami učení a poruchami chování.

Ukázalo se, že nejčastějším problémem, se kterým se respondenti ve všech krajích ČR setkávají, je **nezájem a nedostatečná spolupráce s rodinou** žáka se sociálním znevýhodněním, ale i nízká motivace těchto dětí a žáků ke vzdělávání. Problematickými jsou vnímány i rozdílné vzdělávací potřeby dětí a žáků ve třídě. Dále bylo prokázáno, že téměř **64 % respondentů pracujících se žáky se sociálním znevýhodněním neprošlo** v posledních letech **žádným školením** v dané oblasti práce. Podobná situace je i v případě respondentů, kteří pracují se žáky se zdravotním **postižením** (70 %). Zde je tedy patrná potřebnost DVPP v oblasti inkluzivního vzdělávání a lze očekávat poměrně velký zájem ze strany pedagogických pracovníků o připravované kurzy.

Nejvyšší zájem v rámci **oblasti zdravotního postižení a znevýhodnění** jsme zaznamenali o kurzy zabývající se žáky **s poruchou autistického spektra, dlouhodobě selhávajícími ve výuce či s kombinovaným postižením.** Nejvyšší zájem projeví učitelé o problematiku **žáků s poruchami chování.** V případě formy kurzů jsou jednoznačně preferovány prakticky a interaktivně orientované kurzy se zapojením kazuistik, videoukázek či rolových cvičení.

V oblasti **sociálního znevýhodnění** jsou výrazně preferována témata kurzů, která se zaměřují na jejich **osobní a profesní roli ve vzdělávacím procesu, na metodické postupy a návody, na identifikaci a překonávání překážek v procesu vzdělávání** žáků se sociálním znevýhodněním a na specifické postupy práce se sociálně znevýhodněnými žáky. Zájem se orientuje také na problematiku **tvorby individuálně vzdělávacích programů.**

Důležitým zjištěním bylo, že **jen necelá třetina pedagogických pracovníků,** kteří se dennodenně setkávají se žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, **prošla** v posledních **2 – 3 letech** vzděláváním zaměřeným na problematiku inkluze či integrace. Součástí zjištění bylo i zmapování, jakých kurzů či školení se respondenti zúčastnili.

Na základě výše uvedeného vyplývají pro oblast DVPP následovná **doporučení**:

- sestavit nabídku vzdělávacích kurzů na r. 2014 – 2015 v projektu *Systémová podpora inkluzivního vzdělávání v ČR* tak, aby v nich byla zastoupena **poptávaná témata**, která by potřebám, zájmu a současně připravenosti pedagogů v rámci jednotlivých krajů vyhověla;
- na základě regionální poptávky **naplánovat první otevřené kurzy**, které pokrývají nejpoptávanější témata v jednotlivých krajích;
- monitorovat **průběžně nabídku vzdělávacích institucí v inkluzivní oblasti**;
- průběžně monitorovat **změny právní úpravy** sledovaných oblastí a přizpůsobit kurikula vzdělávacích akcí;
- pravidelně **vyhodnocovat potřeby pedagogických pracovníků** (průběžnou evaluací tak ze strany účastníků, jako i samotných lektorů vzdělávacích akcí).

Zde je nespornou výhodou systémovost projektu, která umožňuje uspokojit poptávku cílové skupiny po proškolení napříč všemi podpořenými regiony, čímž může být do jisté míry zaručena nabídka napříč regiony ve stejné kvalitě i obsahu.

AUTORSKÝ TÝM

doc. PaedDr. Vanda Hájková, Ph.D. – působí jako docent a zástupce vedoucí katedry speciální pedagogiky na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy v Praze, je autorkou řady analýz inkluzivní vzdělávací praxe na základních školách a inkluzivních podmínkách ve vysokoškolském vzdělávání.

Mgr. Lucia Pastieriková, Ph.D. – působí jako odborný asistent na Ústavu speciálněpedagogických studií na Pedagogické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci a ředitelka Centra podpory studentů se specifickými potřebami na Univerzitě Palackého v Olomouci. Po profesní stránce se věnuje problematice dětí a žáků s mentálním postižením a poruchou autistického spektra.

Mgr. Marie Klusáčková – věnuje se sociologickému výzkumu v oblasti vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a v oblasti sociálního vyloučení. Vyučuje metody sociálního výzkumu na Evangelické teologické fakultě Univerzity Karlovy v Praze.

Mgr. Olga Daškin – vystudovala pedagogiku a andragogiku a personální řízení na FF UK. Dlouhodobě se věnuje dalšímu vzdělávání pedagogických pracovníků, v projektu pracuje jako věcná manažerka pro DVPP.

Mgr. Pavel Košák – koordinátor vzdělávání programu Varianty, Člověk v tísní, o.p.s., lektor kurzů multikulturní výchovy, interkulturního vzdělávání a sociální inkluze pro pedagogy, studenty VŠ a zaměstnance státní správy. Absolvoval dlouhodobý česko-německý výcvik Dobrodružství s kulturou v oblasti transkulturního učení (přístup ATCC, výcvik v Telefonické krizové intervenci (pořádaný o.s. Linka bezpečí) a další kurzy zaměřené na pedagogiku a práci s mládeží.

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1: Seznam akreditovaných pracovišť poskytujících kurzy k problematice inkluze

Příloha 2: Seznam akreditovaných pracovišť poskytujících studium Asistent pedagoga

Příloha 3: Dotazník k analýze potřeb pedagogických pracovníků v oblasti inkluzivního vzdělávání

PŘÍLOHA 1: SEZNAM AKREDITOVANÝCH PRACOVIŠŤ POSKYTUJÍCÍCH KURZY K PROBLEMATICE INKLUZE

IČO	Název zařízení	Adresa		
22179	Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků	Weilova 1271/6	Praha 10	102 00
22217	Národní institut dětí a mládeže MŠMT, zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků a školské zařízení pro zájmové vzdělávání	Sámova 3	Praha 10	101 00
79651	Zoologická zahrada Liberec, příspěvková organizace	Masarykova 1347/31	Liberec 1	460 01
216208	Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta	M.D. Rettigové 4	Praha 1	116 39
216208	Evangelická teologická fakulta Univerzity Karlovy v Praze	Černá 9	Praha 1	115 55
1445871	Centrum přátel aktivního učení o.p.s.	Byseň 26	Tuřany u Slaného	274 01
15530833	MITA THOR INTERNATIONAL, spol.s r.o.	třída Kpt. Jaroše 1947/37a	Brno-Černá Pole	602 00
22691090	Asociace zrakových terapeutů o.s.	V Úvalu 84	Praha 5-Motol	150 06
22771328	Bludiště	náměstí Dr.M.Horákové	Karlovy Vary	360 01
24139688	Centrum ROZUM v.o.s.		Oplany 77	281 63
25755277	Člověk v tísní, o.p.s.	Šafaříkova 24	Praha 2	120 00
25768867	Nová škola o.p.s.	Na Poříčí 30	Praha 1	110 00
25768867	Nová škola, o.p.s.	Na Poříčí 30	Praha 1	110 00
26537036	o.s. Romodrom	Mezihranská 1684/3	Praha	110 00
26545381	Step by Step ČR, o.s.	Kubelíkova 22/1089	Praha 3	130 00

26551420	Společnost Montessori,o.s.	Meteorologická 181	Praha 4	142 00
26648989	INSTAND	5. května 1323/9	Praha	140 00
27038289	Elio, o.s.	Vršovické náměstí 2/111	Praha 10	101 00
28150198	PorCeTa, o.p.s.	Smetanova 1384	Tábor	390 02
28243641	Českomoravská vzdělávací,s.r.o.	nám.W.Churchilla 2	Praha 3	113 59
29461545	Centrum inkluze o.p.s.	Slezská 342	Velké Hoštice	747 31
45768455	Národní institut pro další vzdělávání (zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků)	Na Poříčí 4	Praha 1	110 00
46747885	Technická univerzita v Liberci, Fakulta přírodovědně-humanitní a pedagogická	Studentská 2	Liberec	461 17
49518003	Přátelé angažovaného učení (PAU)o.s.	Táborská 421/45	ZŠ Táborská, Praha 4-Nusle	140 00
49625055	Dům dětí a mládeže Praha 8 - Spirála	Přemyšlenská 1102/15	Praha 8	182 00
49767194	Gymnázium Sokolov a Krajské vzdělávací centrum	Husitská 2053	Sokolov	356 11
49774191	Krajské centrum vzdělávání a Jazyková škola, Plzeň	sady 5. května 42	Plzeň	301 14
49939424	Dům dětí a mládeže, Strážnice, okres Hodonín	Radějovská 848	Strážnice	696 62
60083204	Arkáda - sociálně psychologické centrum, o.s.	Husovo náměstí 2/24	Písek	397 01
60555980	Středisko služeb školám a Zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků Brno	Hybešova 15	Brno	602 00
61383783	RYTMUS	Bruselská 16	Praha 2	120 00

(Zdroj: <http://dvpp.msmt.cz/advpp/vybdvpp.asp>)

PŘÍLOHA 2: SEZNAM AKREDITOVANÝCH PRACOVIŠŤ POSKYTUJÍCÍCH STUDIUM ASISTENT PEDAGOGA

IČO	Název zařízení	Adresa		
22179	Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků	Weilova 1271/6	Praha 10	102 00
128198	Střední průmyslová škola Otrokovice	tř. Tomáše Bati 1266	Otrokovice	765 02
226319	Střední zdravotnická škola a Vyšší odborná škola zdravotnická Zlín	Broučkova 372	Zlín	760 01
601292	Střední pedagogická škola a Střední zdravotnická škola, Krnov, příspěvková organizace	Jiráskova 1a	Krnov	794 01
601811	Dětský diagnostický ústav a Středisko výchovné péče	Ústavní 9	Olomouc- Svatý Kopeček	772 00
641111	Zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků a Středisko služeb školám, Nymburk, V Kolonii 1804	V Kolonii 1804	Nymburk	288 02
875031	Zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků a Středisko služeb školám, Kladno, Rosenbaumovo nám. 622	Rosenbaumovo nám. 622	Kladno	272 03
25263633	Integrační školní centrum PROINTEPO s.r.o.	Hrubínova 1458	Hradec Králové	500 02
25720872	Humanitas-Profes, o.p.s.	U Vinohradské nemocnice	Praha 3	130 00
25827707	Speciálně pedagogické centrum při ZŠ pro děti se specifickými poruchami učení a MŠ logopedické, Schola-Viva, o.p.s.	Erbenova 16	Šumperk	787 01
25916092	Základní škola a Praktická škola SVÍTÁNÍ, o.p.s.	Komenského 432	Pardubice, Pardubičky	530 03
26012375	Centrum celoživotního vzdělávání Jezerka o.p.s.	Ústupky ev.č.278	Seč	538 07
26316561	TRIGON CELOŽIVOTNÍ VZDĚLÁVÁNÍ, s.r.o.	Koterovská 345/16	Plzeň	326 00
26383381	PECKA – Centrum celoživotního vzdělávání Karlovy Vary, o.p.s.	nám. V. Řezáče 5/3	Karlovy Vary	360 09

26620189	Kreatos – o.s. pro prevenci psychických poruch, sociálně patologických jevů a pro výchovu, vzdělávání a léčbu uměním	Učitelská 162	Klobuky	273 74
45768455	Národní institut pro další vzdělávání (zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků)	Na Poříčí 4	Praha 1	110 00
45769621	Jabok – Vyšší odborná škola sociálně pedagogická a teologická	Salmovská 8	Praha 2	120 00
48846716	Středisko služeb školám a Zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků Hodonín	Dobrovolského 4	Hodonín	695 01
49774191	Krajské centrum vzdělávání a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky, Plzeň	sady 5. května 42	Plzeň	301 14
60545267	Integrovaná střední škola stavební a Učiliště – součást Pedagogické centrum Vysočina	Žižkova 20	Jihlava	586 01
60555980	Středisko služeb školám a Zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků Brno	Hybešova 15	Brno	602 00
61383783	RYTMUS	Bruselská 16	Praha 2	120 00
61515809	Pedagogicko-psychologická poradna Ústeckého kraje a Zařízení pro DVPP, Teplice, Lípová 651/9, příspěvková organizace	Lípová 651/9	Teplice	415 01
61781771	Vyšší odborná škola a Obchodní akademie, Klatovy, Plánická 196	Plánická 196	Klatovy	339 01

(Zdroj: <http://dvpp.msmt.cz/advpp/vybdvpp.asp>)

PŘÍLOHA 3: DOTAZNÍK K ANALÝZE POTŘEB PEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍKŮ V OBLASTI INKLUZIVNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ

Dobrý den,

rádi bychom požádali o spolupráci při mapování vzdělávacích potřeb pedagogických pracovníků v oblasti inkluzivního vzdělávání. Analýza je připravována v rámci projektu Systémová podpora inkluzivního vzdělávání v ČR, jehož garantem je Univerzita Palackého v Olomouci a partnerem Člověk v tísni.

Vyplnění dotazníku Vám zabere cca 5 minut. Jeho vyplněním nám pomůžete lépe nastavit nabídku vzdělávacích programů, které pro Vás připravujeme.

Za vyplnění dotazníku předem děkujeme,

celý tým pro další vzdělávání pedagogických pracovníků projektu Systémová podpora inkluzivního vzdělávání v ČR

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

1. Váš věk:

- méně než 25
- 26 – 35 let
- 36 – 45 let
- více než 45 let

2. Délka Vaší pedagogické praxe:

- méně než 5 let
- 6 – 10 let
- 11 – 15 let
- 16 – 20 let
- více než 20 let

3. Vaše nejvyšší dosažené vzdělání:

- základní vzdělání
- vyučen/a
- středoškolské s maturitou

- vyšší odborné vzdělávání (Dis.)
- vysokoškolské 1. stupně (Bc.)
- vysokoškolské 2. stupně (Mgr., MgA., Ing.)
- vysokoškolské 3. stupně (Ph.D.)
- jiné:

4. Pracujete na pozici:

Zaškrtněte všechny, které odpovídají skutečnosti.

- učitel
- třídní učitel
- ředitel školy
- výchovný poradce
- asistent pedagoga
- speciální pedagog
- psycholog
- vychovatelka ŠD a ŠK
- zástupce ředitele
- jiné:

5. Působíte v kraji:

Zaškrtněte ten, kde převážně pracujete:

- Jihočeský
- Jihomoravský
- Středočeský
- Liberecký
- Ústecký
- Karlovarský
- Plzeňský
- Vysočina
- Olomoucký
- Zlínský
- Moravskoslezský

- Pardubický
- Královéhradecký
- Praha

6. Jste zaměstnán v:

Zaškrtněte všechny, které odpovídají skutečnosti.

- MŠ
- ZŠ
- SŠ
- SPC
- PPP
- ŠPP
- jiné:

DĚTI A ŽÁCI ZE SOCIOKULTURNĚ ZNEVÝHODNĚNÉHO PROSTŘEDÍ

Absolvovaná školení v práci s dětmi/žáky ze sociokulturně znevýhodněného prostředí

7. Absolvoval/a jste v uplynulých 2 – 3 letech školení zaměřené na práci s dětmi ze sociokulturním znevýhodněním?

Tj. žák s jazykovým znevýhodněním, z prostředí, kde není dlouhodobě dostatečně podporován ke vzdělávání či přípravě na vzdělávání, z rodiny s nízkými příjmy a materiálním zázemím, nevyhovujícími bytovými podmínkami, nedostatečnou či ztíženou dostupností školy, z prostředí ohroženého symbolickým vyloučením a společenskou stigmatizací, z etnické či náboženské menšiny.

- ANO
- NE

8. O jaké šlo témat/a? Prosíme, stručně vypište

Práce s dětmi ze sociokulturně znevýhodněného prostředí

9. Pracujete s dětmi ze sociokulturně znevýhodněného prostředí?

- ANO

NE

10. Pokud ano, s jakými problémy se při práci se sociokulturně znevýhodněnými dětmi se vy osobně nejčastěji potýkáte?

- Role učitele ve třídě se žáky se sociálním znevýhodněním
- Neexistující či nefunkční spolupráce školy a místní komunity
- Obtížné hodnocení výsledků vzdělávání žáků se SVP
- Heterogenita skupiny a klima třídy
- Nedostatečná znalost specifika práce se žáky z kulturně odlišného prostředí
- Obtížné překonávání překážek v učení u dětí se sociálním znevýhodněním
- Integrace žáků - imigrantů
- Vzdělávání dětí a žáků s ústavní výchovou
- Předsudky a stereotypy mezi žáky
- Jazykové problémy a odlišné kulturní zázemí dětí a žáků
- Nedostatečná individuální podpora pro vzdělávání žáků se SVP
- Nedostatečně identifikované individuální vzdělávací potřeb žáků se SVP
- Nezáměr a nespolečenská spolupráce rodičů
- Nízká motivace dětí ke vzdělávání
- Špatné klima ve třídě
- Rozdílné vzdělávací potřeby žáků ve třídě
- Rodinné prostředí nepodněcující vzdělávání
- Předsudky a stereotypy mezi kolegy učiteli
- Nedostatečná podpora vedení školy v práci s dětmi se sociálním znevýhodněním
- jiné:

11. Máte zájem o absolvování kurzů či metodickou podporu zaměřené na práci s dětmi/žáky ze sociokulturně znevýhodněného prostředí?

- ANO
- NE
- NEVÍM

12. Uvítali byste kromě kurzů dalšího vzdělávání nějakou z forem metodického vedení pro práci s dětmi/žáky ze sociokulturně znevýhodněného prostředí?

- ANO
- NE
- NEVÍM

Preference témat pro práci s dětmi/žáky sociokulturně znevýhodněného prostředí a vzdělávacích metod

13. Vybrali byste si z níže uvedené nabídky kurzů?

Zaškrtněte, prosím, ty, které byste rádi absolvovali (není závazné, jde pouze o zmapování zájmu) *

- Učitel ve třídě se žáky se sociálním znevýhodněním
- „Index inkluze“ pro Českou republiku
- Spolupráce školy a místních komunit - komunitní vzdělávání
- Hodnocení výsledků vzdělávání dětí a žáků se SVP
- Heterogenita skupiny a klima třídy
- Specifika práce se žákem z kulturně odlišného prostředí
- Překážky v učení u dětí se sociálním znevýhodněním
- Inkluzivní vzdělávání v ČR, aspekty, organizace, přístupy
- Integrace žáků - imigrantů
- Dítě a žák s ústavní výchovou ve vzdělávání
- Práce s předsudky a stereotypy na českých školách
- Jazykové kompetence a kulturní zázemí romských dětí a žáků
- Individuální vzdělávací plán jako základní podpora žáka se SVP
- Identifikace individuálních vzdělávacích potřeb žáků se SVP
- Katalog podpůrných opatření pro žáky se SVP
- jiné:

14. Jakou z forem metodického vedení byste uvítali?

- Formu osobního kontaktu – v případě potřeby bych se mohl/a obrátit na dostupného odborníka
- Formou metodického materiálu dostupného jako příručka
- Žádnou z výše uvedených
- Jiné:

15. Jaké vzdělávací formy a metody vzhledem k uvedeným tématům preferujete?

- Přednáška
- Workshop - pracovní setkání
- Využití případových studií
- E-learning
- Skupinová práce
- Práce s videozáznamem
- Trénink modelových situací
- Jiné:

DĚTI A ŽÁKY SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM ČI ZNEVÝHODNĚNÍM

Práce a připravenost pro práci s dětmi/žáky se zdravotním postižením či znevýhodněním

16. Pracoval/a jste během Vaší pedagogické praxe s dětmi s některým s níže uvedeným typem postižení či znevýhodnění?

ANO, jednalo se konkrétně o:

- žáky se zrakovým postižením
- žáky se sluchovým postižením
- žáky s mentálním postižením
- žáky s tělesným postižením
- žáky s narušenou komunikační schopností (vadami řeči)
- žáky nadané a talentované
- žáky s poruchami chování
- žáky se specifickými poruchami učení
- žáky s poruchami autistického spektra
- žáky s kombinovaným postižením
- s jinými specifickými vzdělávacími potřebami (určete blíže, jaké)

NE

17. Myslíte si, že jste dostatečně odborně připraveni pro práci s dětmi/žáky se zdravotním postižením či znevýhodněním?

- ANO
- SPÍŠE ANO
- NE
- SPÍŠE NE
- NEUMÍM POSOUDIT

Absolvovaná školení v práci s dětmi/žáky se zdravotním postižením či znevýhodněním

18. Absolvoval/a jste v uplynulých 2-3 letech školení zaměřené na práci s dětmi se zdravotním postižením či znevýhodněním?

- NE
- ANO

19. O jaké šlo témat/a? Prosíme, stručně vypište

Preference témat pro práci s dětmi/žáky se zdravotním postižením či znevýhodněním

20. Máte zájem o absolvování kurzů či metodickou podporu zaměřené na práci s dětmi/žáky se zdravotním postižením či znevýhodněním?

- ANO
- NE
- NEVÍM

21. Uvítali byste kromě kurzů dalšího vzdělávání nějakou z forem metodického vedení pro práci s dětmi/žáky se zdravotním postižením či znevýhodněním?

- ANO
- NE
- NEVÍM

22. Jakou z forem metodického vedení byste uvítali?

- Formu osobního kontaktu – v případě potřeby bych se mohl/a obrátit na dostupného odborníka
- Formou metodického materiálu dostupného jako příručka
- Žádnou z výše uvedených
- Jiné:

23. Vybrali byste si z níže uvedené nabídky kurzů?

Zaškrtněte, prosím, ty, které byste rádi absolvovali (není závazné, jde pouze o zmapování zájmu)*

- Žák s kombinovaným postižením v běžné škole
- Žák dlouhodobě selhávající ve výuce
- Návuk sociálních a komunikačních dovedností v prostředí inkluzivního vzdělávání
- Dlouhodobě nemocné dítě a vzdělávání
- Žáci s psychiatrickým onemocněním ve vzdělávání
- Práce s rodinou žáka se ZP
- Práce se žákem se vzácným onemocněním
- Školská poradenská zařízení a jejich činnost při podpoře inkluzivního vzdělávání
- Supervizní a poradenská podpora učitele v inkluzivním vzdělávání
- Žák s nadáním a talentem v běžné škole
- Žák s narušenou komunikační schopností
- Žák s poruchou autistického spektra v běžné škole
- Žák s tělesným postižením v běžné škole
- Žák se sluchovým postižením v běžné škole
- Žák se zrakovým postižením v běžné škole
- Žák s mentálním postižením v běžné škole
- Žák s poruchami chování v běžné škole
- Katalog podpůrných a vyrovnávacích opatření u žáků se zdravotním znevýhodněním
- Management inkluzivní třídy
- Alternativní a doprovodné formy komunikace pro žáky se ZP
- Rozvoj trivie u žáků se zdravotním postižením
- Aplikovaná TV další pohybové aktivity pro žáka se ZP v inkluzivním prostředí
- Základní pedagogická diagnostika školních poradenských pracovišť
- Úprava ŠVP a tvorba IVP
- Intervenční strategie využitelné při práci s osobami se specifickými vzdělávacími potřebami
- Osobnostně-sociální kurz
- Terapeuticko-formativní intervence
- Specifika vzdělávání žáka se SVP v MŠ
- Specifika vzdělávání dítěte se SVP v SŠ

- Relaxační techniky
- Jiné:

24. Jaké vzdělávací formy a metody vzhledem k uvedeným tématům preferujete?

- Přednáška
- Workshop - pracovní setkání
- Využití případových studií
- E-learning
- Skupinová práce
- Práce s videozáznamem
- Trénink modelových situací
- Jiné:

25. Uvítali byste metodický materiál s teoretickými i praktickými informacemi pro práci s osobami se specifickými vzdělávacími potřebami?

- ANO
- SPÍŠE ANO
- NE
- SPÍŠE NE
- NEVÍM

Prostor pro Váš komentář:

Děkujeme za vyplnění a přejeme příjemný den.

Pokud máte zájem o výsledky šetření, uveďte níže svoji emailovou adresu, zašleme Vám je.